

MAGYAR LAPOK

XII. évfolyam, 198 (3360) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, Telefon: 12-27.

Felszabadulásunk évfordulója

Irta: dr. Paál Árpád

Ezelőtt három évvel szeptember 5-ikén, csütörtökön indult el a magyar hadsereg, hogy átlépje a Bihar, Szatmár és Máramaros megyék területén a trianoni határokat, s elfoglalja azokat az észak-erdélyi és székelyföldi országrészeket, melyeket az augusztus 30-iki nemzetközi bírósági döntés visszaitélt a magyar államnak. Bécsi döntés címén ismeretes ez a nemzetközi határozat, melynek meghozatalára Magyarország és Románia együttesen kérte föl a német és az olasz kormányt. Ennek az együttes fölkérésnek korábbi előzménye az volt, hogy a román kormány meghívására 1940. augusztus 16-ikától kezdve tárgyalások indultak a magyar és román állam küldöttségei között. Turnuseverinben a trianoni határkérdésről. A turnuseverini tárgyalások kétszeri megszakítással augusztus 24-ikéig tartottak, s akkor majdnem végleges szakítással végződtek. Végül is azonban a tárgyaló felek között kialakult az a formula, hogy német-olasz vegyesbírósgót kérnek fel a döntésre.

Igy került aztán Bécsben, az oda utazott német és olasz külügyminiszterek előtt a kérdés újabb tárgyalásra, s a magyar és román tárgyaló felek kölcsönösen kötelezőnek fogadták el magukra nézve a felkért döntő bírók elhatározását. A döntőbírósgó ki-mondotta Erdély kettéosztását a vitában álló felek között. Ennek az ítéletnek a végrehajtója volt az a szeptember 5-iki előnyomulás, mellyel a magyar honvédsereg átlépte a volt trianoni határokat, s szeptember 13-ikáig a Kárpátok székelyföldi vonaláig birtokba vette a Magyarországnak ítélt területeket. Azóta az 1919-iki trianoni határok helyett kelet felé ez a birtokbavétel adja az új országhatárokat.

Lényege ennek az új határnak nemcsak területgyarapodás, nemcsak az ezeréves magyar állam keleti fele egyrészének és benne a Székelyföldnek a visszaszerzése, hanem az is, hogy a trianoni békeparancs határrendszere Erdély felé is felbomlott. Trianont a legközvetlenebbül érdekelt államok nemzetközi megállapodása is hatályon kívül helyezte. Amit e nemzetközi jogi tény folytán Magyarország a maga ezeréves területéből visszaszerzett, azt a magyar honvédség tartja és őrzi, hogy a magyar államhatolom ezen a kiterjedésen minden körülmények között elvitathatatlanul megmaradjon. Ennek a jelképezése volt, ahogyan a magyar honvédsereg ezelőtt három évvel előrehatolt a nekünk visszaitélt keleti és erdélyi

országrészekben, s megállott a Kárpátok ősi határvonalánál. Az 1919-ben rántkerhelt rossz béke helyett előállott egy olyan változás, mely úgy nemzetközi jog, mint tényleges hatalom szempontjából több volt és na-

lem óriási tulsúlyával lép föl az 1919-iki rossz béke új történelmével szemben. Ennek az új történelmnek a 22 éve az ezeréves régi történelem sodrását csak gyarapíthatja, de annak ellene nem állhat. Ami új szenvedés-

sének, tökéletesedésének, egymásközötti megértőbb viszonyának a biztosabb életrendszerét. Mivel a küzdelem óriási, minden ellentétnek föl kell fakadnia, s minden ellentétnek meg kell találnia a kiegyenlítődet. A mai nagy világrengésnek okvetlenül nagy eredményeket kell hoznia. Ebben a nagy világjavuló távlatban a magyar nép állama és történelmi egyénisége is meg kell, hogy kapja a maga arányos részesedését.

A három év előtti országnagyobbdás is ennek a történelmi logikának volt a megnyilatkozása. És bármilyen világviharban állunk, mégis éreznünk kell, hogy erősödöttünk. Az 1919-iki csonkaországhoz nemcsak régi területek csatolódtak vissza, hanem a szét-szakítás alatti idők fájdalmának, szenvedésének, küzdésének a sok tapasztalata és erkölcsi ereje is. Ki kell emelnünk ennek észlelésénél azt, hogy nemcsak a visszacsatlakozott részterületek elviselt megpróbáltatásaira gondolunk, hanem a csonkaországban végbement sok kinlódásra és önmészítésre is. Nemcsak nálunk, az erdélyi részeken szenvedtünk, hanem a csonkaország is viselte a keresztrefeszített halálos vonaglásait. Minden elszakított résznek és a meg-csonkított törzsnek közös vérehullása az, ami ezeréves történelmünk után az új 22 éves történelem tartalmát adja. Ebből nőtt fel egy új nemzedék. Valóban úgy, hogy a törzsország és az elszakított részek közös szenvedésében ez a nemzedék „megbűnhötte a multat és jövendőt”.

Csak éppen hiúságkérdés ne legyen ez a sok szenvedés. Ne legyen sehmotogató fitogtatás, se kunyoráló koldulás. Hanem legyen olyan névtelen erő, mint mikor az izmok gyarapodnak a megfeszülő munkában. Ha megszoktuk a küzdést, küzdjünk tovább. Ha megszoktuk a fájdalmakat, tudjunk kitarítani tovább is. Ne akarjon senki köztünk úgy különb lenni, hogy kivételes örömeire törekedjék. Azt a honvédő erőt, melyet 1940. szeptember 5-ikén az Erdélybe bevonuló magyar hadsereg felmutatott, egészítsük ki a magunk lelki erejével és testvéri összetartásával. Önzetlenséggel, egymásiránti áldozatkészséggel, az egymás terhe hordozásának keresztény kötelességével. Ebből a jól teljesített kötelességből lesz az az életjog, mely közös szenvedésünket érdemessé teszi, s történelmi továbbfejlődésünk utján a világviharban is előre visz minket.



A KORMÁNYZÓ UR BEVONULÁSA NAGYVÁRADRA

gyobb erkölcsi erejű, mint a rossz béke által előírt helyzet.

A rossz béke történelmet rombol és ezeréves élettolyamatot akart szét-szakítani. Ezzel szemben Magyarország javára már 1939-ben megindult a régi történelmi erők és ösztönök föltámadása, hogy az ezeréves népélet fejlődési vonalát helyreállítsa. Természetes fejlődés törvénye ez, mely Isten után egyedül lehet a népek sorsának igazi meghatározója. Ebbe a természetes fejlődésbe tartozott bele az, ami 1940. szeptember 5-ikétől kezdve az erdélyi határok meggyobbdásával történt. Olvan elem-erejű folyamat, mely a régi történe-

megpróbáltatás és megtisztító küzdelem volt a 22 esztendő alatt, az hozzáadódik az ezerév történelméhez, hogy együtt lehessen további fejlődésünk sorsfolyama.

A történelmi népegyéniség helyre-állítódása az, amit meg kell érünk. Ennek a magasabbrendű természeti törvénynek a követelménye érvényesült a három év előtti határ bővítéssel, s ez fog érvényesülni ezután is, míg e természeti törvény parancsát érezzük és annak betöltésére életösztönös elszántsággal, munkával és küzdelemmel mindig készek vagyunk. Köröskörül vajudik a világ, hogy újjászülessen és megtalálja a népek fejlődé-

Megindult a várt szovjet támadás a Donec középső folyásánál

Száz partraszállító járművel és öt hadihajó támogatásával hajtották végre az angolszászok a calabriai partraszállást — Moszkva Dél-Olaszországot sem ismeri el második arcvonalnak

Berlin. (MTI.) Az Interinf jelenti: Pénteken a kora reggeli órákban a Donec középső folyásánál megindult a Szovjet várt támadása. A szovjet haderő a nehézütegek százait vetette be és erős csatarepülőgépeket, melyekkel az ismert harci módszer szerint igyekeznek a német arcvonalat felmorzsolni. Ennek az új nagy csatának a lefolyásáról további bővebb jelentések még nincsenek.

Berlin. (MTI.) Az Interinf jelenti: A német búvárnaszádok a most lelelt negyedik háborús évben 6.548.000 tonna ellenséges hajóteret súlyosítottak el.

1 millió 780 ezer embert veszített a Szovjet a nyári támadás megkezdése óta

Berlin. (MTI.) A bolsevisták idei nyári támadásának hallatlan áldozatai, a Német Távirati Iroda értesülése szerint minden képzeltet felülmúltnak és megvilágítják, hogy nagyon komoly megfontolásoknak kellett a szovjetek ezekben az önmaga megemmisítésével határos, kétségbeesett támadásokba kergetni.

A Szovjet gazdasági helyzetére vetett pillantás mindenestre a döntő okok közé helyezi azt a körülményt, hogy az arcvonalon és a mögöttes országrészekben igen nagy az éhség. Ha Stalin most meg nem nyeri a versenyfutást az éhséggel, akkor a Szovjet ellátási katasztrófa előtt áll.

A bolsevisták július hó 5-ike, vagyis a támadások kezdete óta, 1 millió 780.000 embert veszítettek halottakban, sebesültekben és foglyokban. A szovjetnek az utóbbi két hónap alatt elszenvedett veszteségei ezzel felülmúltnak minden eddigi szovjet veszteség rekordot. A keleti hadjárat megindulása óta ezzel együtt már a 20 millió embert is meghaladja a szovjet összes vesztesége. Ebben a számban bennfoglalhatók az a több mint 5,2 millió szovjet katona, aki német hadifogságba esett.

Egy hadosztálynyi angolszász erő szállt partra Calabriában

Berlin. (MTI.) Berli katonai körökben kijelentik, hogy az angolok calabriai partraszállásáról bővebb jelentéseket még nem kaptak. Minden valószínűség szerint egyelőre körülbelül egy hadosztályra telt az annak az angolszász csapatnak ereje, amely átkelt Sziciliából Reggio di Calabriába.

Berlin. (MTI.) A brit és amerikai

haderő partraszállásáról a calabriai partra a nemzetközi tájékoztató iroda a következő részletekről értesült. Reggio városától északra, szeptember 3-án, a kora reggeli órákban nagyobb arányú partraszállási művelet kezdődött, melyet 5 hadihajó támogatott és több mint 100 partraszállító jár-

művel vitték keresztül. A hadműveletben eddigi megállapítás szerint csak brit csapatrészek vettek részt. A Reggiotól északra vezető parti úton brit kötelékek Scilla felé tötek előre, itt azonban hamarosan erős harcra keveredtek német és olasz biztosító csapatokkal. Más brit alakulatok, melyeknek sok páncélos áll rendelkezésükre, Reggiotól kelet felé törtek előre, azonban itt is nyomban hevesen harcolniuk kellett német utászokkal és gránátosokkal, miközben érzékeny veszteségeket szenvedtek. Gyors német bombázó és vadászrepülő alakulatok hatásosan támadták a brit partraszálló egységeket és több hajót elsüllyesztettek mielőtt azok a partot érték volna. Más ilyen partraszálló járműveket a légvétség kénytelen volt elhagyni, mert súlyosan megrongálódtak.

Igen erős elhárításba ütközött a partraszállás

Róma. (MTI.) Rómában a reggeli órákban kezdett elterjedni a délolaszországi támadás híre és a lakosság nagyrésze csak az 1 órakor kiadott hadijelentésekből értesült arról, hogy nagyszabású vállalkozásról van szó. A déli és delutáni lapok kommentár nélkül csupán a hadijelentést közlik, de kiemelik címeikben, hogy nagyarányú hadműveletet kezdtek a calabriai partvidék ellen.

Róma lakossága a hírt a lehető legnagyobb érdeklődéssel, de nyugalmal fogadta. A lakosság érdeklődése érthető, hiszen Róma egyre közelebb kerül a hadműveletekhez és ma már az ellenség az olasz félsziget földjén áll, noha azt még nem lehet mondani, hogy meg is vetette a lábát. — Mértékadó olasz körökben ugyanaz az álláspont, mint a sziciliai partraszállás idején volt, a lehető legnagyobb tartózkodást tanúsítják, mert ezt követeli meg a katonai érdek. Noha a calabriai partraszállás az ellenséges hadművelet továbbfejlesztését jelenti, az mégis csak előkészítő szakasznak tekinthető, mert az ellenség minden valószínűség szerint egyetlen hatalmas támaszponttá akarja a calabriai félszigetet kiépíteni és csak akkor halad tovább, ha itt sikerül a

lábát megvetnie. Azt, hogy milyen irányban történik a további előrehaladás nem lehet előre megmondani, de minden valószínűség szerint Olaszországnak a Balkán felé néző oldala, tehát Brindisi és Bari felé.

Az ellenséges vállalkozás a lehető legerősebb elhárításba ütközött. Hangoztatják, hogy néhány órával a partraszállás után nem lehet megmondani, hogy az események milyen fordulatot vesznek, de bizonyos, hogy az olasz és német csapatok a legnagyobb áldozatkészséggel veszik fel a harcot.

Stockholm. (MTI.) A Német TI jelenti: Mint az *Afton Bladet* Londonból jelenti, a szovjet sajtó a Londonba is eljuttatott kivonatok szerint arról ír, hogy a Szovjet a szövetsé-

Cirill herceget valószínűleg mégis beválasztják a bolgár kormányzótanácsba

M. nisztertanácsot tartott a Filov-kormány

Szófia. (MTI.) A bolgár kormány csütörtök este 6 órától fél 11-ig minisztertanácsot tartott.

Szófiából jelentik: (MTI.) Boris cár halálával felmerült politikai kérdésekben még nem történt döntés, sőt még a körvonalak sem világosak. Annál azonban megállapítható, hogy politikai téren fokozott tevékenység észlelhető. Feltűnt, hogy Filov ismételt tárgyalásokat folytatott volt miniszterelnökökkel, akiknek egy része ellenzékinek számít. Ugyanakkor azonban a miniszterelnök érintkezésben áll az udvarral és más politikusokkal is. Filov mindenestre elsőrendű szerepre hivatott a függő kérdések megoldásában. Előbb a három régens személye között előtérbe jutott a személye, de lehetséges, hogy inkább a miniszterelnök tisztet kívánja megtartani.

Nagy mozgáslás tapasztalható ellenzéki körökben is. A sűrű tárgyalásokból arra lehet következtetni, hogy

Mozik műsora:

APOLLO: Fartihúség.
BELVÁROSI: Tavaszj szonáta.
KORONA: A titokzatos grófnő.
CASINO: Alfa Tau.

gések partraszállását az olasz szárazföldön nem tekinti második arcvonallal egyenértékűnek.

A pusztulás képét mutatja Párizs a „felszabadítók” légitámadása után

Párizs. (MTI.) A Német TI jelenti. A Párizs elleni légitámadásról az OFI francia hivatalos hírgyűnkötség részleteket közöl. A támadás világos nappal napfényes időben folyt le. Sok lakóépület omlott össze, egyre fokozódott, amikor a romok alól halottakat szedtek ki. Volt olyan ház, melynek romjai alól 10 halottat szedtek ki. Az egyik városnegyed három utcájában 25 ház pusztult el és sok megrongálódott. Elpusztult egy templom és a vöröskereszt kórházja. A francia főváros a „felszabadítók” akciója révén — fejezi be a közleményt az OFI, — tragikus külsőt mutat.

A *Paris Soir* egyebek között így ír: Az angol-amerikai „felszabadítók” vadul bombázták Párizst, hogy a háború évfordulóját megünnepeljék. Az áldozatok számát még nem állapították meg, ez a szám azonban igen nagy.

Berlin. (MTI.) Az Interinf jelenti: A brit légierő pénteken a kora reggeli órákban megtámadta Hollandiában a zierig zee-i polgári kompot. Ez a teljesen védetlen polgári jármű tele volt hollandiai polgári utasokkal, köztük asszonyokkal is. A kompra bomba esett, aminek következtében elsüllyedt és az utasok közül sokan életüket veszítették. A kompon eddigi megállapítás szerint 30 személy foglalt helyet, akik közül 24 veszítette életét. Ugyeszőlván valamennyien hollandiai állampolgárok voltak. A brit bombázókat csütörtökön a Hans Weer zilipeket is támadták, itt azonban elveszítettek öt bombavető repülőgépet.

Bern. (MTI.) A párizsi rádió szerint a pénteki légitámadáskor több helyen elpusztult a gáz- és vízvezeték. A bombák a földalatti vasút két állomását is eltalálták.

a bekövetkezett válság megoldása a közeljövőre várható. Megbízható értesülés szerint a jövő hét keddjére, 7-re, érdemleges vitára újra összehívják a parlamentet. A jelek szerint addig kialakul az a javaslat, amellyel Filov a helyzetet megoldani szándékozik.

Feltehető, hogy a régenstanács megválasztását a jelen parlamentre bízzák, azzal, hogy a háború után megválasztandó nagytanács utólagosan jóváhagyja. Ez esetben a régenstanács megválasztása a jövő hétre várható. Bizonyosat azonban még nem tudni.

A régenstanács tagjainak személyi kérdésében erőődik az a felfogás, hogy Cirill herceget is beválasztják a régenstanácsba, Rajta kívül leginkább Kiösszivanov berni követet emlegetik, mint a középálló politikai tekintélyt. Mellette Kalfov házelnök volt külügyminiszter, Filov miniszterelnök és esetleg Pomenov udvari miniszter jöhet tekintetbe.

MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK

Alapítva: 1887 Központ: Budapest, V., József Nádor-tér 2-4. sz. Sürgőnycim: HITELE

Foglalkozik a banküzlet összes ágval

Fiókok és affiliált intézetek minden nagyobb vidéki városban.
Levelezők: a bel- és külföld minden fontosabb kereskedelmi központjában.

Nagyvárad: Rákóczi-út 2. — Tel.: 15-46, 15-47, 15-48

Ejjel 1 óra 16 perc óta

Német messzehordó ütegek a Csatorna partjairól lövik az angol partokat

Vereséget szenvedtek egyes helyeken a Calabriába betört angolszász csapatok — Másutt döntetlenül áll a harc

Berlinből jelentik: (MTI) Az Interinf jelenti: Szombatra virradó éjjel 1 óra 16 perc óta a német messzehordó ütegek a csatorna partjairól lövik az angol partokat.

Berlinből jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Szeptember 4-re virradó éjjel brit bombázókötélek újabb Nagy-Berlin ellen intéztek támadást. Nagyszámu német éjszakai vadászpilótaszázadok a fővárostól már többszáz kilométerre megtámadták és hatásosan leküzdötték a brit repülőezredek. Igen sok ellenséges repülő már a támadás első szakaszában elpusztult. A nehéz és legnehezebb légvédelmi ütegek sűrű tüzfűggőnyt vontak Nagy-Berlin egész területe fölé. Sok négymotoros bombázó és nagyszámu kétmotoros, amely megkísérelte a város fölé való hejutást, égve zuhant le. Számolni lehet azzal, hogy a támadásban igen sok ellenséges gép pusztult el. A brit repülők a belső városrészek, elsősorban pedig a külső területek fölött szétszórtan dobták le bombáikat. Ennek a támadásnak terrorjellege kétségtelenül ismét megállapítható. Ezuttal is lakónegyedeket, kórházakat, templomokat és más kulturintézményeket támadtak. Berlin lakossága újabb csodálatos nyugalomról és fegyelmzéséről tett tanúságot.

Rendkívül heves küzdelem folyik a Calabriai félsziget legdélibb részén

A Pest írja: Zürichi jelentés szerint Dél-Olaszországban partraszállt angol és amerikai csapatok heves ellenállásba ütköztek. Montgomery, a 8-ik hadsereg parancsnoka vezeti az angolszász

Berlinből jelentik: (MTI) Az Interinf jelenti: A Nemzetközi Tájékoztató Iroda a következőkről értesül a brit csapatoknak Calabria partján történt ki-
szállásáról:

Még szeptember 3-án kora reggel a félszigeten Reggio-tól északra elterülő parti részen volt a brit támadás súly-

pontja. A déli órákban egy másik nagyobbbarányokban végrehajtott partraszállás következett, a Spartivento fok és Meitto község között. Ezt a támadást a brit haditengerészet támogatta. A partraszálló csapatok oasz biztosító alakulatokba ütköztek, amelyek bátran küzdve előnyösebb hegyiállásokba vonultak vissza észak felé a nagy túlerőben levő ellenség elől. Közben érzékeny veszteségeket okoztak a benyomulónak. Délután a britek 3 szállítóhajóval nehéz hadianyagot raktak ki Reggio-ban, valószínűleg páncéloskötélekek biztosítására, amelyek a kikötőtől északra súlyos harcban állanak német páncélosgránátos és utazócsapatokkal. A brit hadvezetés célja nyilvánvalóan az, hogy minél nagyobb terjedelemben biztosítja a félsziget partjait és vasutvonalait, majd további hajóalakulatok kihajózása után mindkét oldalon támadjon az uttalan hegyiterepen északkelet felé.

Sikeres német ellentámadások a keleti arcvonalon

Ami a keleti harctér helyzetét illeti, a német hírek a Donec középső szakaszán új orosz támadásról szólnak, ahol



Este

a nap lassú és kellemes befejezése:



súlyos küzdelem folyik. A charkovi és a miuszi szakaszon a németek eredményeket könyvelhetnek el. Sok német ellentámadás sikerrel járt. Általában a keleti harctér helyzete jelenleg megállapodottnak tekinthető.

„A magyar politika útja nem a hódítás, hanem az önvédelem”

Ghiczy Jenő külügyminiszter cikke a háború döntő szakaszáról

Ghiczy Jenő külügyminiszter a Magyar Élet Pártértesítőjében „Teljesítsük kötelességünket” című cikkében többek között ezeket írja:

— A 4 esztendő óta dúló háború döntő szakaszába érkezett. A jövő hónapokban eldől Európa és Magyarország sorsa is. Fennmaradásunk útja az önvédelem, a nemzet erkölcsi és fizikai állagának, érdekeinek, a szabadságon alapuló hagyományok rendjének és területének védelme. Ez tehát ma a legelső és legfőbb kötelességünk és külpolitikánk legmagasabb célja is. A magyar politika útja nem a hódítás, hanem az önvédelem. Nem volt hódítás, amikor Magyarország érvényesítette igényeit ar-

ra, amit tulajdonának tekintett és nem vezette idegen terület meghódításának szándéka, vagy reménye akkor sem, amikor az események ereje a nem hadviselő állapotból belekényszerítette a fegyveres önvédelembe. Önmagát védi most is, amikor erejét határai között gyűjti össze, amikor az ősi hazában lábhoz tett fegyverrel várja, hogy a helyzet parancsa milyen új teendők elé állítja. A háború eddig elkerülte Magyarországot. Az események gyors alakulása, vagy váratlan fordulat azonban közelebb hozhatja határainkhoz, mikor is állami függetlenségünk, területünk és nemzeti örökségünk védelme a legnagyobb erőfeszítéseket követeli minden

magyartól. A Gondviselés a Kárpát-medencét különböző nemzetek hazájának tette, amivel számos közös érdeket és kötelességet rótt rájuk. A legfőbb közös érdek az, hogy sorsközösségben éljünk s legfőbb kötelességünk pedig az emberiség parancsainak és egymás jogainak feltétlen tisztelete. A történelem kockázatokkal jár. Botorság lenne azt hinni, hogy Magyarország kockázat és megpróbáltatás nélkül juthat el a háború válságain keresztül az igazságos békéhez, de felelőtlenség lenne a kockázatot és áldozatot könnyelműen keresni.

Darmol a legelterjedtebb és legrégebb csokoládés hashajtó. 35 éve milliók használják mert teljesen megbízható, ártalmatlan.

szokat. Az angol tudósítók péntek éjszakai jelentéseik elismerik, hogy Palmítól a félsziget legdélibb részéig rendkívül heves a küzdelem. A 8-ik hadsereg mindenhol, különösen az 1800 méter magas Aspremonte hegységben, amelynek lejtői a tengerbe nyulnak, igen kemény ellenállásba ütközik. Kiténik az is, hogy egyes helyeken a befőtőcsapatok vereséget szenvedtek, más helyeken pedig még eldöntetlenül folyik a küzdelem.

SZIGLIGETI SZINHÁZ

GONDOR közkedvelt TIP-TOP

Szombat este pont háromnegyed 8 órakor

Vasárnap 2 előadás: Délután 4 és este háromnegyed 8 órakor.

A megnyitó előadás órlási sikert aratott teljes műsorával.

16 itt még nem látott viláqattrakció!

Jegyelővétel: Déléltől 10—1-ig és délután 4—6 óráig. — Telefonrendelés. — Telefon: 25-30

Figyelem!! Hétfőtől az előadások pont este fél 8 órakor kezdődnek. Figyelem!!

Felkérjük a nagyjérdemű közönséget — tekintettel a műsor terjedelmes voltára — pontosan megjelenni sziveskedjék.

Összeült a spanyol legfelsőbb haditanács

Váratlanul Washingtonba érkezett a brazil hadügyminiszter. Ujabb az Egyesült Államokat emlegetik a szövetségesek hármass találkozója színhelyéül

Madrid. (MTI.) A Német Távirati Iroda jelenti: Dutra, brazil hadügyminiszter, aki az Egyesült Államokban körúton volt, váratlanul Washingtonba érkezett, ahova meghívták és a Fehér Házban fogadták. Nyilatkozott Roosevelttel folytatott tárgyalásairól, illetve az újságíróknak kitérő választ adott és csak azt jelentette ki, hogy Roosevelt érdeklődött Brazília háborús részvételéről.

Stockholm. (MTI.) A Stefani Iroda jelenti: Washingtoni jelentés szerint Eden, Molotov és Hull tanácskozása három vagy négy héten belül az Egyesült Államokban lesz, nem pedig Kairóban, mint az eddigi hírek jelentették.

Madrid. (MTI.) A Német Távirati Iroda jelenti: Asendio tábornok, hadügyminiszter elnöklésével Madridban összeült a legfőbb haditanács. A megbeszélések eredményéről azonban eddig hivatalos jelentést nem adtak ki.

Moszkva is részt kér Szicília igazgatásában

Lisszabon. (MTI.) A Stefani iroda jelenti: Washingtoni jelentés szerint, tájékozott körökben úgy tudják, hogy Stalin felszólította Edent és Hullt, adjanak biztosítékot, hogy szovjet-orosz küldött is résztvehet Szicília igazgatásában.

Genf. (MTI.) A Német Távirati Iroda jelenti: Washingtonból jelentik, hogy Hull államtitkár újból megerősítette, hogy Északamerikának a Szovjetunióhoz való viszonya tökéletesen barátságos és szívélyes.

Amsterdam. (MTI.) A Német TI jelenti: Roosevelt elnök és Churchill miniszterelnök nem minden kérdésre adott választ, amely a quebeci értekezleten felvetődött, jelenti a brit hírszolgálat szerint a Washington Post egyik vezércikkében. Alapos ok van arra a feltevésre, hogy Churchill és Roosevelt megbeszélésük során nem jutottak el az európai szárazföldön létesítendő nyugati arcvonal kérdésének végleges megoldásához. A Washington Post megjegyzi még, hogy Churchillnek aggodalmi vannak ezzel kapcsolatban, hogy 'rit katonákat Európában harcba vessenek.

Smuts tábornok a nemzetek békés együttműködéséről

Stockholm. (MTI.) Péntekre virradó éjszaka Stockholm egén üstökös tünt fel. Fénye egészen gyenge volt és a kisebb üstökösök csoportjába tartozott.

Helsinki. (MTI.): Svédországban röpiratokban összefoglalták a tudnivalókat arra az esetre, ha Svédország is háborúba keveredne. A röpiratokat nagy példányszámban díjtalanul kiosztották a lakosság körében.

London. (Bud Tud.): Smuts tábornok nyilatkozatot tett, melyben állást foglalt az összes országok és népek együttműködése mellett minden gyakorlati és közös érdekű kérdésben, minden területi igényről való kölcsönös lemondás mellett. A marsall szerint a népekben mind jobban gyökeret ver az a gondolat, amely nem a szuverénitás formáihoz ragaszkodik, hanem mindinkább közös békeművekre helyezi a fókuszot.

Helsinki. (MTI.) A Német Távirati Iroda jelenti: Az országgyűlés pénteki

ülésétől ezt a hivatalos közleményt adták ki:

A miniszterelnöki nyilatkozat legfőbb része a külpolitikai helyzetről szólt.

Német vélemény a szovjet-„csehszlovák” segélynyújtási egyezményről

Berlin. (MTI.) Német illetékesek részéről tájékoztató közlik: a brit hírszolgálat szerint a londoni csehszlovák emigráns kormány miniszterelnöke bejelentette, hogy rövidesen aláírják a Szovjetunió és „Csehszlovákia” között kötendő kölcsönös segélynyújtási egyezményt. Berliini politikai körökben ezt a tényt érdeklődéssel veszik tudomásul, mert ezt úgy kell értel-

Megvilágította a finn védelmi harcot, Finnország nemzeti helyzete és a többi államhoz való viszonyát, végül megjegyezte, hogy a cél mindenekelőtt természetesen a biztosított béke. Ennek elérése azonban mindenekelőtt nyugalmat követel meg tőlünk. Az eddigi nagy áldozatok értelme attól függhet, milyen mértékben tudunk válságos időszakban megfontoltan és fegyvellemmel eljárni. Mindenekelőtt szükség van az egyöntetűségre, ami most éppen annyira nélkülözhetetlen, mint a téli háborúban. A finn nép azokat a nagy nehézségeket, melyek előtte tornyosulnak, csak akkor győzheti le, ha megingathatatlan közös tábora tömörül.

mezni, mint a szovjet politikai betörését Középeurópába. Ez a tény egyúttal előre jelzi „Csehszlovákia” kiszolgáltatását a Szovjetnek. Azenkívül ez az egyezmény, mint berliini politikai körökben hangsúlyozzák, megvilágítja a szovjet aspirációit, melyek sorában fontos láncszem a volt Csehszlovákia.

Ötven év a záródában

A nagyváradi kapucinus rendházban éri meg szeptember 6-án ünnepélyes szerzetesi fogadalmának, ötvenéves évfordulóját P. Somhegyi Veremund házfőnök. Ez az évforduló a mai tovarohanó világ történelmi eseményei között felületes szemlélő előtt említést sem érdemel. Akik azonban a történelmi erőket az eseményekben diktáló tempójukkal ismerik, felfigyelnek lelki jelenségekre, amelyek az események mögött a feszülő erőket szülik.

Azt is tudjuk, hogy a zárdai élet alázatos csendje nem tűri a hívalkodást s a mindent Jézusért való munka a meghatározottban tiltakozik a nyilvánosság legesekélyebb elismerésétől is. Ezek a sorok nem is akarják megtörni a kolostori csendet s tömjént sem akarnak gyújtani az Ur alázatos szolgálatának. De a mai idők lármájában talán böles tanúságot meríthetünk a csend híradalmából, hiszen valami csendre vágyik ma a zajgó életnek fáradt vándora.

Mozgalmas idők szülte P. Somhegyi Veremund. A fejérmegyei Balinka sváb községből 1870 március 15-én indul az élet útjára. Talán a magyar szabadságharczettel telített születésnap különös erővel kíséri, mert a németajkúnak született ifjú izzó magyar szeretetet s igazi honi ragaszkodást alakít ki magában.

amely töretlenül megmaradt lelkében. A Vértes-hegység történelmi romantikájának levegőjéből az ifjú a ezékesfehérvári ciszterciák gimnáziumába kerül, ahol a magyar Sion zászlaja integet felé s a felső gimnázium végzésére Esztergomba kéri felvételét. Itt nem lévén kieszeminárium, Pozsonyba küldik, ahol az erősen szabadkőműves tanároknak a lelki kiegyensúlyozást mindig gátló szellemi behatása alá kerül. Itt éri az eleven eszű ifjút P. Úrge lazarista atyának, a későbbi nagynevű kínai miszionáriusnak a kieszemináriumban tartott előadása, amikor kialakul lelkében hivatása és a lazarista szerzetbe kéri felvételét. Az egyébként vallásos szülő a belépést megátolták. A balinkai plébános tanácsára így lép a kapucinusok rendjébe s a szerzetesi újoncötöt Scheibbsban, Ausztria szép helyén tölti. A noviciátusból gyenge egészségi állapota miatt az elüljárók elküldeni akarják s csak az újoncmester határozott fellépése menti meg. A teológiai tanulmányok végzésére Pozsonyba kerül s a harmadéves pappöndék súlyos betegségekben a megvakulás veszedelmébe kerül. Édesanyja Lourdesba zárandokol s itt is kiönti lelke vágját a gyermekért. Az anyai szív óhaja teljesül s a gyermek meggyógyul.

A teológiai tanulmányok elvégzése után 1893 szeptember 6-án Pozsonyban teszi le kemoly elhatározás után a szent Ferenc síkjára jutott lelkes ifjú az ünnepélyes szerzetesi fogadalmat. Egyéniség, erő, tehetség mind az Istené s a maga számára megtartja a kordát, az övet s amugy magyarán kordába szorítja azt az életirányt, amelybe lendülettel szegődik s az Isten igájában egy életen át a magasságokba nyúló hűséggel s a szerzetesi élet önértetes alázatosságával dolgozik.

P. Veremund izzó katolikus lelkelete éppen akkor lendül be az evangéliumi

Rácz Péter Pál

M. Kir. Ipari Anyaghivatal
Textilipari osztály
a 34.400/1941. Ip. M. sz. rendeletben foglaltak ellátására alakult
Textilhulladék Beszerző R. T.
IT a. kerületi (erdélyi) 2. körzeti (Bihar megyei) körzetvezetője

M. Kir. Ipari Anyaghivatal
Gumiipari osztály
a 37.100-1941. Ip. M. sz. rendelet alapján a Gumiipari Bizottság Megbízottja

Minden egyéb ipari nyersanyag kereskedelmi vállalat

Folyószámla: Erdélyi Leszámitoló és Pénzváltó Bank nagyváradi fiókja
Levél cím: Nagyvárad, Rimánóczy-utca 8
Telefon: 32-90
Hlatky Endre-utca 1. — Telefon: 27-72

munkába, mikor magyar földön a katolikus összefogás úttörő munkája kezdődik. Az ifjú szerzetes bizonyára elhivatottsággal áll saját posztján a rögtörés kemény munkájába, mert a római kapucinus generális már az egy éves papot házfőnöki minőségben bizonyos reformok végrehajtásával bízza meg a magyar tartományban. Ennek a megbízatásnak annyi tapintattal s az adottságok oly böles mérlegelésével tesz eleget, hogy eredményes munkájának teljes befejezéséről tehet jelentést 1911-ben.

Többzörös házfőnök s ebben a minőségben mindenkor lelkiismeretes gondozója Szent Ferenc szellemének s ezzel a kapucinusok rendjében történelmi értéket jelentő magyar hagyományoknak. Pozsony, Tóváros, Mór, Budapest, Máriabesnyő s most Nagyvárad házfőnöki állomásai.

A katolikus újjászervezés hullámain éber szemmel kíséri. Nagy érzéke van a legégetőbb problémák iránt s még 1914-ben létesíti a rend tatatvárosi ijesági nevelőintézetét, amelyet teljesen a modern nevelési követelményeknek megfelelően ad át a magyar művelődésnek. A rendházakat a ferences szellem egyszerűségét mindig szemmel tartva restaurálja. A rendi templomokat az istentisztelet fényének emelésére vonzóbbá teszi s legutóbb éppen városunkban hajtotta végre a templom megújítását. Anyagi támasza ezekben a munkákban a buzgó imádság volt és tántoríthatatlan bizalma a magyar áldozatkészég iránt.

Ötven év a záródában! És a kételkedő a meggyötört, tagjaiban összetört, emberképtevesszett és szellemében lemaradt valakinek gondolja a zárda ötvenéves lakóját, akit az élet örömeitől elzártak a falak s most magabaroakadtan várja, hogy az életmentelen élet rabbilléseitől, mikor szabadulhat? És a mindenkor pedáns szerzetes ma is minden reggel félnégykor kel, soha nem hiányzik a szerzetesi élet közösségének tevékenységeiből s bár a szabályzatok szociális vonatkozásai szerint megtehetné, semmiféle kiváltságot igénybe nem vesz. Fiatalokat megszégyenítő rugalmassággal végez minden munkát és szellemének egész elevenségével áll ennek a történelmi időnek a lázas forga-tagába. A zárdaának nem fojtó a légkör. A szerzetesi élet az embertemelő örömeit töltöje. Az Isten rabságában nincs pusztulás és a szent falak és a szerzetesi korda a kiegyensúlyozott élet naposugarának derűs ragyogását rögzítik az emberi élet horizontjára.

Fehérfalu kis szoba. Néhány igénytelen butordarab. Bocászatok meg, hogy rátoknyitottunk. Vergődésekkel teli korunkban elvtelenségek és megalkuvások sikamlós útvesztőin mutatjátok, hogy a boldogság az igénytelenség vonalán mozog...

Kávéházakban és vendéglőkben kérje Magyar Lapok at

Erdélyi Leszámitoló és Pénzváltó Bank R.T.

nagyváradi fiókja

Szent László tér és Hlatky E. utca sarok.

Telefon: 24-95

Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank Budapest

leányintézete

Foglalkozik a banküzlet minden ágával.

Erdélyi hitelkerethen ötéves 5,5%-os kedvezményes

kölcsönöket folyosít.

1940 SZEPTEMBER 6.

Megdobban a nagyváradi magyarok szíve ezen a napon. Nem fogja elfelejteni, aki átélte ezeket a napokat. Sirt örömeiben akkor Nagyvárad minden magyar polgára, amikor először látta meg városunk falai között hosszú elnyomatás évei után a magyar katonát, amint bevonult Horthy Miklós kormányzó úr vezetésével Szent László ősi városába.

Emlékezzünk erről a gyönyörű naptól! Nem sebeket szaggattunk fel, csak az örömkönyvekre emlékezzünk vissza most is meghatótt lélekkel. Megelőző nap, szeptember 5-én, csütörtökön reggel 7 órakor a magyar rádió a rendes hírszolgálat időpontjában harangok zúgását harsónáztta szét az egész világra. Ebben a pillanatban lépte át a magyar honvédség a trianoni magyar határt s ekkor megszólalt a magyar bemondó érces hangja:

Zúgnak az ország összes harangjai

Kedves hallgatónk, magyar testvérek! Zúgnak az ország összes harangjai. Ezekben a percekben lépik át a magyar honvédség csapatai a trianoni magyar-román határt, hogy bevonuljanak Erdélynek a magyar Hazához visszatért részébe.

Ebben a percben összeszorult a torunk s a szívünk hangosan vert s ha odaállottunk volna a hangszóró elé, a sok magyar szív dobogása talán még a magyar harangok örömhangját is tulharsónáztta volna.

A következő nap pedig volt Nagyvárad napja. Az ártándi sorompó reggel 7 órakor megnyílt. Ledől az utolsó látható jele annak, hogy nem is olyan régen még határvonal választotta itt el a magyart a magyartól. A Magyar Lapok egykori tudósítója leírja, hogy az állami épületek pusztnak és elhagyottan meredtek a bevonuló magyar hadsereg felé. Mindent lezsereltek a románok. Még csütörtökön is egész nap költözködött a román katonaság és elcipelt minden mozdítható dolgot. Az egyik épület homlokzatán ki volt írva, hogy Románia. A pakolás nagy sietségében leverték az első két betűt és a felirásból csak annyit maradt: *mánia*.

Elindul a vonat Nagyvárad felé

A magyar hadsereg először Bors községen vonul keresztül. Diadalkapuvá várták a honvédeket. Sirt és zokogott mindenki. Előkerültek most először a 21 év óta elrejtett és féltve őrzött magyar lobogók. S vonult a magyar honvéd Nagyvárad felé. Vitéges kisérte utját. Annyi virágot szórtak a magyar katona utjába, hogy a végén már nem maradt egy honvéd

sem virág nélkül, amire Váradra érkeztek.

Fél 8 órakor jelezték a biharkeresztes állomásról, hogy elindult a vonat Nagyvárad felé. A nagyváradi állomás homlokzatán akkor még ott volt az Oradea jelzés s percek alatt kekecsül onnan, hogy helyet adjon újból az ősi névnek. Nagyvárad felkerül az állomás oromzatára és a régi lobogó előkerül, melyet *Butyka* Lajos volt állomásfőnök 22 évvel előbb elrejtett a boldogabb jövő számára. Kevéssel 9 óra előtt befutott az első katonavonat. Felharsán a közönség ajkán: Magyar vonat!... Magyar katonák!... Szünni nem akaró virágzáró hullik katonáinkra.

A Szent László-téren lázas készülődés tapasztalható: ácsolják és díszítik a tribünöket. Itt folyik majd le a főünnepség. A közönség az állomás közelében fogadja az érkező katonákat s közben a Szent László-téren megjelenik a magyarok vigasztalója az elnyomatás éveiben, aki a rádió közreműködésével oly sokszor csepegtetett írt a szomorú magyar szívekbe. Hatalmas örömmujongás fogadja Gyula diákot, amint észreveszik őt századosi egyenruhájában.

Oly sok élmény egyetlen nap alatt, hogy a szomszagos magyar szívek szinte belekábulnak a nagy boldogságba. Az utcák egyszerre megtelnek magyarruhás asszonyokkal és leányokkal. A tarka tömeg folyton morajlik, folyton ujjong. Megérkeznek a csendőrök is,

KÉK MACSKA ÉTTEREM

Nagyvárad legrégebbi és legelőkelőbb étterme.

Finom ételek.

Remex italok.

Telefonszám: 22-47

feltűnik a kakastoll, amely még csendesebb időkben is megilletődést és tiszteletet kelt. De most érezzük, hogy ezentúl a kakastoll a magyar nyugalom őrzője lesz. Majd megérkezik Kormányzó Urunk fia, vitéz Horthy István és közben két óra tájban a mikrofon bemozdítja az örömhírt, hogy megérkezett az állomásra Kormányzó Urunk is, vitéz nagybányai Horthy Miklós. Leirhatatlan lelkesedés.

Pontosan két órakor érkezik meg a Kormányzó Ur vonata. Az állomáson a Magyar Párt küldöttsége fogadja, majd *Chirila* Augustin román polgármester átadja a várost.

Utána dr. Súlyom Kálmán Nagyvárad alpolgármestere köszöntötte a Kormányzót. A beszéd után kenyeret és söt nyújtott át a Kormányzó Urnak, aki egy darab kenyeret letört. Soba mártotta és elfogyasztotta. Az üdvözlések után Horthy Miklós felszállt legendás fehér lovára és a tö-

meg eljenzése közepette a Szent László-térre vonult.

Itt elfoglalja helyét a Kormányzó Ur a főtribünön és megkezdődik az ünnepség, mely testvéri ölekezés volt az elszakított testvérekkel. Egymásután hangzanak el az üdvözlő szavak. Az egyházak nevében *Schiffert* Béla apostoli kormányzó helynök, *Sulyok* István református püspök, *Maghiar* Gusztáv görög katolikus kanonok mondanak köszöntőt. Majd egymásután hangzanak a világi előkelőségek köszöntői. Minden szóból érezhető, hogy nemcsak szavak hangzanak most, hanem lélek sir fel vagy ujjong a szavak lágy rezgése mögött.

Egy nap volt ez, amely után oly sokáig vágyódtunk, de amelyet szinte mesébeillőnek tartottunk, amikor bekövetkezett. De ez a mese tovább tart és nem engedjük, hogy többé vége legyen. (V)

Szeptember 19-én Nagyváradra érkezik dr. Radocsay László igazságügyminiszter

Váradon tartják meg a bírák és ügyészek országos kongresszusát

Nagyvárad, szept. 4.

Az Országos Birói és Ügyészi Egyesület minden évben más városban szokta megtartani évi közgyűlését. A közgyűlés a bírák és ügyészek nagy találkozója, amelyen rendszerint megjelenik az igazságügyminiszter, az igazságügyminisztérium főtitkarsalói és az ország bírái, ügyészei közül igen sokan.

A nagymullu egyesületet sok szálfüzi Nagyváradhoz. Sokan emlékeznek még dr. Bary Józsefre, a nagyváradi törvényszék neves elnökére. Az egyesület megalakításának gondolata tőle és bírótársaitól indult ki. Első közgyűlésén az Országos Egyesület Bary Józsefet tiszteletbeli elnökévé választotta.

Erdély felszabadulása óta az egyesület még nem tartott vidéken ülést. Most Nagyvárad lesz az első város a

keleti területen, ahová a vándorgyűlés ellátogat.

Részvételüket már bejelentették dr. Radocsay László igazságügyminiszter, vitéz *Banczos* Miklós és *Lutitsky* Jenő igazságügyi államtitkárok, a m. kir. Kuriának, koronai ügyészségnek, ítélőtábláknak, főügyészségnek és általában a bíróságoknak és ügyészségnek többszáz tagja.

A kongresszus megrendezésével megbízott nagyváradi osztály tervbevette, hogy az ország minden részéből idekerülő résztvevőknek lehetővé teszi Nagyváradnak és környékének megismerését. A tervet a város vezetősége is örömmel fogadta és segédkezni nyújt a rendezőknek.

A kongresszus sorrendje

A kongresszus programjából illetékes helyről az alábbiakat közölték velünk:

A minisztert és kíséretét s az egyesület országos vezetőségét szeptember hó 13-án szombaton a pályaudvaron fogadják. Onnan a vándorgyűlés résztvevői a törvényszék épületébe vonulnak, hogy dr. Bary József emlékének áldozzanak, emlékének megkezdésével.

Féldél után a Fő- és Püspök-fürdőket látogatják meg a résztvevők, este a Nemzeti Közvetlen Emelkedési egyesületben.

Szeptember 19-én vasárnap kezdődik a közgyűlés. A közgyűlést magat

délelőtti 10 óráig a Nemzeti Közvetlen Emelkedési Egyesület Kőr dombtermében nyitja meg dr. *Vladár* Gábor titkos tanácsos, kuriai tanácselnök. A közgyűlésen elsőnek dr. *Radocsay* László igazságügyminiszter szól fel.

A közgyűlés tárgysorozatának nagy érdeklődéssel várt pontja dr. vitéz *Moldoványi* István nagyváradi kir. ítélőtáblai elnök jogászai értékezője lesz. Különösen szakkörökben igen élénk az érdeklődés, mert előadásával mintegy kiegészíti vitéz *Moldoványi* István dr. Csánk Béla miniszteri tanácsosnak nemrégiben a birói függetlenség kérdéseiről megjelent könyvét. De nagy az érdeklődés azért is, mert az előadó már mintegy két évtized óta működik a bírósági felügyelet körében s ekként ezeknek a kérdéseknek nemcsak elméletileg, hanem gyakorlatilag is alapos ismerője.

A közgyűlés után közös ebéd, majd a város megtekintése következik. Azok számára, akik vasárnap délután nem utaznak el, a rendezőség a Zichy-barlanghoz tervez 20-ára egésznapos kirándulást.

A birói és ügyészi kongresszus idegenforgalmi szempontból is igen jelentős eseménye a városnak. A város közönsége nagy melegséggel és szeretettel várja falai közé a jog és igazság legfőbb őreit.



SZABÓ JAKAB

Aszfalt, beton és kővezeték építő vállalkozó

Nagyvárad, Szeptember 6 utca 41. telefon: 26-37

Törv. bejegyzett cég 362/92-451/1942. szám.

Vállal minden méretű és anyagú aszfalt, beton, kővezeték, betonárda, vízvezeték, csatornázást, betonozást, kővezeték, betonárda, vízvezeték, csatornázást, betonozást.

Amikor békés táború mellett találkoztak öt világtárs fiai

Emlékezés a tíz év előtti gödöllői cserkész-világtáborozásra

Nagyvárad, szept. 5.
A világot fölperzseléssel fenyegető, égigérő lángok vérvörös fényénél visszaemlékezem most — az emlékezések napjaiban — arra a világot átölelő, másik lángra, a gödöllői táborúznak a lángjára, mely tíz esztendővel ezelőtt, ezekben a nyárvégi napokban, 53 nemzet testvéri szeretetben egymásra talált fiainak csillogó szemében tükröződött vissza.

A tábor utolsó napján vetett oda jó sorsom. Nem találtam már akkor ott mind az ötvenhárom nemzetnek a fiait, de még mindig elegen voltak ahhoz, hogy öt világtárs testvéri ölekezésének szimbólumai legyenek.

Amint most, tíz év után, fiókomban őrzött akkori jegyzeteim között kutatok, friss erővel elevenednek meg emlékezésemben a tábor búcsúása napjának e mozgalmak képei.

Az utcákon cserkészcsapatok menetelnek. Cintányérok, dobok peregnék. Huj, huj, hápázó cserkészfiúkkal megrakott tehergépkocsi robbognak fűsikettítő túlköléssel. A park sötét fái közül, a sátorvárosok felől tompa kalapácsütések hangszanaki bontják a sátrakat. Cserkészek csomagolnak itt is, ott is.

A tábor bejáratánál álló Szent Imre szobor előtt francia katolikus cserkészcsapat tiszteleg fölemelt jobbkarral. Ezüstfehérhajú öreg papjuk rövid beszédet intéz hozzájuk a lilomos királyfi-ról, minden cserkészek eszményképéről. Azután fehér dáliaiból font kicsi keresztet helyeznek el a szobor talapzatán. A keresztet piros-fehér-kék, francia nemzetiszínű szalag fonja át. Most fényképfelvétel következik. Középen áll az öreg pap, jobbra és balra, ötös csoportban, élükön egy-egy fiatal pappal a cserkészfiúk. Háttér: Szent Imre herceg szobra, talapzatán a francia nemzetiszínű szalaggal átkötött fehér virágkeresztrel. Beszélgetve vonulnak el a szobortól a francia fiúk s míg anyanyelvükön megtárgyalják az elmúlt szép napok eseményeit, közben-közben a magyar szót izlelgetik.

— Szép emlékek... — mondják s boldogan fölnevetnek.
Odébb, a park egyik sétatányán kisebb cserkészcsapat áll. Kézszalaggal intgetnek, magyarul beszélnek egymásnak. Két bécsi fiú akar „csendzselni” egy magyar fiútól. Amint a cserész lebonyolítja, újjukat vidám mosollyal saphájukhoz emelik s így búcsúznak magyar társuktól, magyarul:
— Jó munkát... Legy resen... A viszontlátásra...
A franciák táborában szintén fényké-

peznek: magyar és francia fiúkat együtt. Háttér itt a francia gyarmatheliék számára épített, hófehér, csipkézett tetejű mecset s nem messze tőle egy szintén hófehér, karcsú kereszt. A magyar és francia cserkészfiúk magasba emelik zászlóikat s a tiszta, napfényaranyozta zászló alatti összecöllekednek a magyar és francia színek.

Ebben a pillanatban csattan el a fényképező gép...

Közvetlen a fehér mecset mellett kisebb sátor áll. Fehér vásznát furesza sivatagi képek díszítik. Afrikai fiúk: francia-algéri beduinok lakják a sátrát s bejáratánál napégette bőrű, csillogó fekete szemű algéri születésű francia fiú áll őrt. Fején fezt visel s a fezen piros-fehér-zöld kokárda virít. Csendzselte.

— C'est dommage! (Kár!) — mondja csöndesen.

— Mi kar? — kérdezem.

— Hogy holnap reggel már el kell mennünk... — majd elgondolkodva hozzáfűzi:

— La France et l'Algérie... sont belles... Mais, la Hongrie est aussi belle...
*

A románok táborában már sepregetnek. A sátrajk összekötve állnak, szállításra készen. Nem maradt egyéb a táborból, csak az a földhefaragott román cserkészcsimer, amelyet magyar fiúk készítettek vendégeik tisztelőjére még azok érkezése előtt s kerületén csillogó, aranyozott kövekből rakták ki ezt a felírást: „Cercetarii României.”

Nem messze innen, a vasuti pályatesten vonat indul. Cserkészek intgetnek ablakaiból s búcsúzkodnak idegen szóval.

Örmények.

Odébb, egy sátor tetején, három piros csillaggal tűzdelt kék-fehér-fekete lobogót lenget a szél.

A szíriaiak táborán.

Bő fehér palástban, fején libegő fehér lepellel, fényesfekete bőrű, dús fekete bajszú arab magyaráz kézzel-lábbal egy csoport közepén. Hirtelen előkerül a fényképező gép s az arab — ügylátszik, szereti az éles ellentéteket — egy hófehérbőrű, napszöke nő mellé áll. S hogy az idillikus kép teljesen illuziót keltő legyen, vakító fehér fogszárával szélesen rámosolyog szöke partnőjére.

Távolabb amerikai cserkészek csomagolnak. Egy kis magyar fiú búcsúzóul még szerencsét próbál. Rámutat az egyik amerikai cserkész nyakkenőjére, ő maga pedig valami, ismeretlen hivatású börtököt ajánl:
— Csendzs? — kérdi bátorlalanul.

— Non csendzs! — hárítja el az amerikai s lázasan tovább csomagol.

A sétatányon öbenfeketehajú, színpompás tógába öltözött ceyloni leány halad át méltóságteljesen ringó léptekkel.

Lassanként szürkülni kezd, majd csillogófényével leborul az este.

Köröskörül táborúzek gyűlnak s vörösrre festik a föld peremével összesimuló ég alját.

A fiúk körülülük a megrakott máglyát.

Szeptember 14-én kezdődnek a rádióiskola előadásai

Napi másfélórán át foglalkoznak a tanulóifjúsággal

A MII jelenti: Mint köztudomású, az idén a városokban levő közép- és népiskolák csak november 3-án kezdik a tanévét. A kultuszminiszterium a két hónappal meghosszabbított szünideő alatt a rádió felhasználásával kívánja foglalkoztatni a tanulóifjúságot. A rádióiskola megnyitása szeptember hó 14-én, Budapest I. hullámhosszán fél 9 órakor lesz és az előadások megkezdése előtt Szinyei-Merse Jenő vallás- és közoktatásügyi miniszter szót a tanulóifjúsághoz.

A rádióiskola Budapest I. hullám-

Ropognak a rőzsék, lobognak a lángok, szállnak a szikrák a magasba. S a magyar fiúk kalapjának árvalányhajbokrétája fehéren leng az éjszakában. Még néhány nóta, utána nagy, elmélyülő hallgatás, azután elbúcsúznak egymástól a fiúk.

Már csak pislogó parázs jelzi az előbb még lobogó tűz nyomát.

A vidám fiúk azóta férfiakká értek s a pislogó parázs az elszabadult emberi indulat pokoltüzevé szította a történelem forgoztele.

Ki tudja, mikor enyhül ismét béke, táborúzzé s vajjon a régi fiúk fiai, vagy csak késői unokái ülnek majd körül újabb — s talán tartósabb — testvéri ölekezésre?
M. FODOR VIOLA

hosszán minden reggel fél 9 órától 10 óráig sugározta előadásait. Külön csoportokban foglalkozik a 6—10 évesekkel, külön a 10—14 évesekkel és ismét külön a 14—18 éves tanulókkal.

Az előadások egy részét nemzetiség nyelveken közvetítik.

A kultuszminiszterium kéri a rádiótulajdonosokat, tegyék lehetővé, a közös nagy cél érdekében a közelben lakó s rádióval nem rendelkező tanulóknak, hogy naponta az őket érdeklő hírsz vagy negyven percen át hallgathassák náluk a rádióiskolát.

Nagyszabású ünnepségek Csíksomlyón

Ma, szombaton délelőtt Péteri József és Sroy Lajos megyéspüspökök vezetésével külön vonaton békezarándoklat érkezett a csíksomlyói állomásra, ahonnan a mintegy hatszáz dunántúli hívő Csíksomlyóra, a csodatévő és segítő Mária lábához ment, hogy békéért esedezzenek.

Vasárnap délelőtt 8 és fél 9 órakor főpásztori misék lesznek a csíksomlyói kegytemplomban. Délután hat órakor pedig körmenethez sorakozik fel a nép. Erre az alkalomra Csík, sőt a többi

székely vármegyék katolikus társadalma is nagy tömegekben érkezik Csíksomlyóra, hogy alföldi és dunántúli testvéreivel együtt, templomi zászlók eszmáriás és nemzeti színű lobogók alatt megkerülje a Kisomlyót.

Két hatalmas ezme jegyében érkezett Csíksomlyóra két megyéspüspök vezetésével a belső ország hatalmas küldöttsége, zarándoktábor. Hálát adnak a Mindenhatóknak, hogy három esztendővel ezelőtt Erdély egy részéről lehullott a bilincs.

Megkezdődtek az Erdélyi Református Napok Marosvásárhelyen

A Magyar Értesítő jelenti, hogy pénteken megkezdődtek az Erdélyi Református Napok. Délelőtt a Kultúrpalotában Vásárhelyi János püspök végezte a bevezető istentiszteletet. A presbitéri díszgyűlésen gróf Teleki Artur köszöntötte az egyeseregletteket. Az üdvözlést Balogh Jenő főgondnok-elnök viszonozta, majd Papp Károly helyettes polgármester szólalt fel. Vásárhelyi János püspök javaslatára kimondotta a nagygyűlés, hogy hódolattal fejezi ki áldáskívánásait a Kormányzó Úrra.

Ezután a vendég-egyházkerületek lelki vezetési: Ravasz László, Révész Imre, Enyedy Andor és Györy Elemér püspökök szólaltak fel. Pataky Tibor miniszterelnökségi államtitkár előadásában az erdélyi reformátusok nemzetpolitikai feladatairól beszélt. Az erdélyi református egyház feladata. — mondotta a többi között — hogy munkálja az erdélyi magyarságnak, mint az egységes magyar nemzettest részének szellemi, lelki meg-

erősítését és ezzel közvetve gazdasági megerősödését is. A magyar egyházak Erdélyben tartásuk meg és biztosításuk továbbra is a felekezeti békét.

Tavaszy Sándor püspökhelyettes foglalta össze a díszgyűlés ünnepélyes határozatát: biznak abban, hogy az Isten szebb és boldogabb jövődőt ad nemzetünknek és egyházunknak.

Délután a református kollégium nagytermében Vásárhelyi püspök megnyitja után Révész Imre püspök és Boér Elek felsőházi tag tartott előadást. A világi férfiak összejövetelét gróf Bánffy Miklós főgondnok, a nőket Ferenc Mihály Zsigmondné nyitotta meg, Imre Lajos Makray Albert teológiai tanár, Kádár Géza közügyigazgató, Enyedy Andor és Györy Elemér püspökök, valamint Borbáth Dániel igazgató tartottak előadást. Este a Teleki-tékházban volt díszgyűlés, majd négy püspöki istentisztelet a város különböző pontjain.

1841 1943

PESTI MAGYAR KERESKEDELMI BANK

Alapítatott 1841-ben kelt királyi szabadalomlevéllel.

Alaptőke és tartalékalapok: Pengő 58,000.000.—

Nagyvárad, fiókja: Bémer-tér.

Telefon: 10-31, 19-32 — Surgöncim: „COMMERZ”

Betéteket előnyösen gyűmölcsöztet. — Ingatlanokra előnyös kölcsönöket nyújt. Banküzemű hitelcéket folyósít. — Foglalkozik a hán üzlet minden ágával.

RÓMAI LEVEL:

FIAM A BÖRTÖNBEN

RÓMA, augusztus hó.

Igy, ahogy leirtam: a kiskorúak börtönében, de apagyilkos, rabló, tolvaj gyerekek között.

Hogy lehet ez? A háború szomorú képeihez tartozik ez is.

Tavaly nyáron csendes kis hegyfaluban töltöttünk két hónapot. megszerettük egymást: a falu népe és én az öt gyermekemmel. Onnan hoztam haza télre egy kis eleséget. Nem lehetén, hanem a nép egyszerű szeretetéből ajándékba, vagy rendes bolti áron, vagy nagy szabadkozások között elfogadott néhány lira felülfizetésével. Hol én mentem ki a faluba, ha már elfogyott élelempótlékunk, hol valamelyik nagy fiam. Ilyenkor a falu jó öreg plébánosa vendéglát meg, vagy valamelyik gazdánál ebédeltünk. Volt úgy, hogy két friss tojást nyomtak a fiam kezébe, ha nem volt egyébük, vigye haza a mamának, hiszen szoptat.

Neveimet nem igen tudják kiejteni, csak „magyar signorának” hívják. El-
lítottam őket tanácsal, szeretettel, szíves szóval. Tere-fere közben megmutattam az asszonyoknak a harisnya „stoppolását”, — amit nem győztek eléggé bámulni, mert ők a harisnyát is úgy foltolták, mint a fehérneműt. Kivittem a Hungária Magazin képes lapjait, hadd lássák a magyar népviselet csodáit, csipkéit, himzéseit. Egy szóval összerortunk a falu és mi, szíves szeretetben, mert hiszen még egy ruhánakvalóval sem tudtam szerelüket viszonzni a mai ruhahiányban.

Ez az előzmény.

Egyszer aztán Imre fiamon volt a sor a kiutazásban.

— Imre, ha a délutáni vonatot lekedés, este ne gyere, aludj a papnál és reggel jöjj! — ezzel köszöntem el a fiamtól. Mert ha a vonat késik és este teltizenegy után érkezik, itt már nincs villamos, taxi mégkevésbé, legyveres katonák állítják meg az embert igazolásra. Jaj annak, aki elveszti igazoló vasuti jegyét! Mert éjjel csak pap járhat az utcán, vagy különös engedéllyel ellátott személyek és jaj annak, aki az „állí”-ra meg nem áll, könnyörtelenül beelőnek. Egy kö-

vet felesége halt meg így a múlt héten.

Nem csodáltam tehát, ha aznap este Imre fiam nem érkezett meg. De másnap sem. Igaz, ott most fűgérés van, lehet, hogy hívták segíteni a szüretre. Harmadnap volt a születésnapja kedvelt süteményével, aranyguskával vártam, mert hisz a nem lehet, hogy így sokáig ottmaradjon már! Ma jönni fog!

Keserű volt az ebéd nélküle. De nem jött délután sem, este sem! Mi történt? Bombázták valamire a vonatját? Két vagon közé esett? Kibolták, megölték, vagy élelmiszerhozatala miatt letartóztatták?... És kezdődött az anyai szív felete tépelődése. Hol, merre keressem? Holnap utazom a faluba! Ott indulok el, hogy megludjam, mikor jött el onnan? Estére jön a házmesterné:

— Signora, ne ijedjen meg, Imre Rómában van a rendőrségen, éjjel elfogták, mert nem volt vasuti jegye, most volt itt egy rendőr, aki felvette a családi adatokat.

Hála Istennek! El, nincs semmi baja! Telefonálok a térjemnek, menjen el a rendőrségre, ott a fiunk, igazolja és hozza haza.

És várom, számoim az időt, lesem őket az ablakból. Csak két óra múlva jön az apja lehangoltan. Imre már nincs a rendőrségen, elvitték a fiatalok börtönébe, hadbírósg élé állítják, mert vasuti jegy nélkül járt az utcán.

Uramisten, az nem lehet!

Másnap a hadbírósgához szalad a térjem: az ezredes kimért, hideg, nem lehet csinálni semmit, most hatóságilag megszerzik a fiu erkölcsi bizonyítványát s katonai bíróság dönt majd az ügyében. Talán két-három hét múlva tárgyalásra kerülhet a sor! Hogy megnyugodjam, térjem elment a börtönbe is. Ott felvilágosították, hogy a fiu nyugodt, jól van, napi 45 deka kenyéret, fél liter tejet, két tál ételt és gyümölcsöt kap ebédre, vacsorára, tehát nincs szüksége semmire. Ha el is itélik, jó magaviselete miatt egy-két hónap múlva kiszabadul majd!!

Megállt az eszem! Az én fiam tőlől fognak itélkezni! Az én legjobb gyer-

A szövet minősége bizalom kérdése.

Ezt nyújtja a „**Mecina**”
r. t. utóda **DEÁK GYULA**
Rákóczi-út 3.

mekem lesz börtönviselt! Ugyvédhez fordulunk, aki megnyugtat, hogy most megszerezük mi az erkölcsi bizonyítványt és gyorsított eljárást fog indítani. Legkésőbb két hét múlva szabad lesz a fiam, mert a büntetlen előélet sokat nyom a latba!

Éjjel nem alszom. Az anyák más-ként gondolkoznak mint az apák, a férfiak, a törvény! Minden paragrafusnál fenségebb az anyai hatalom. No várjatok csak ti „nem lehet” — ti „várni kell” — férfiak, most majd megyek én az ezredeshez, hadd nézzek a szeme közé én is!

Nem szóltam senkinek, vártam a reggel! Kedd óta ma már szombat volt — a fiam nélkül. Hainalban tennt voltam, kikészíttem mindenkinek a vasárnapi ruhát, lestem, hogy térjem elmenjen a hivatalba. Másik nagy fiam is hivatalba jár most, így a harmadik fiam, a hétéves Pali az egyellen fért a háznál. Hozzámegyek:

— Palikám, én most elmegyek, te kis férti vagy, vigyázz a házra, a hugaidra, senkinek ne nyiss ajtót, csak ha apa, vagy Róbert is itthon vannak.

— Hová mégy? — kérdezi.
Megyek a börtönbe hazaküldöm Imrét és ottmaradok helyette.

Elsírja magát: te inkább kellessz, mint Imre.

Nem Pali, az fontosabb, hogy Imre miamat utazott el s így én leszek bezárva helyette.

Arany a haja, aranyosak a szempillái, ágyában félkére könyököl és mint mindig, okos gyerekeszével meghökken, ahogy mondja:

— Te jobban szereted az egy fiadat, mint a másik négyet?

— Nem Pali, ha most te lennél Imre helyett ott, érted is elmennék a börtönbe. És már sietek is, itt ne fogjon ez a szivembenező két okos gyerekszem.

Megyek az ezredeshez. Unottan mondja, hogy tegnap itt volt a térjem már megmondott mindent. Nekirontok:

— Ezredes, kihallgatták már a fiut? Nem? — csak a bizonyítvány megérkezése után? 2—3 hét múlva* De nézze kérem, én egyszerűen tagadom, hogy a fiunál nem volt jegy! Ez nem igaz! Ő nem szokik meg a jegyvétel elől! Keressék ki a zsebéből! Talán meqijedt, talán a katona nem is kérdezte, csak bekísérte...

Ő nem tehet semmit, kihágás történt, ezért nyolc hónap jár, legfeljebb jómagaviselet miatt egy-két hónapra redukálják majd. Semmitéle ügyvéd nem segíthet itt, a törvényt beszél...

Nem is néz rám, a jelentés felé hajol, szinte hántja, hogy még felelgetek neki, de ekkor olyat mondok, ami miatt az ottlevő másik ezredes is felüti a fejét:

— A törvény... rendben van, de a törvény felett van a logika. Állítom, hogy a gyerekek jegye van. Tegyük föl, hogy elvesztette. Ezért most aztán el fogják itélni? Holnap kiutazom a faluba és a plébánostól irásban hozom, hogy a fiu ott volt,

ekkor és ekkor utazott el, ez megjel? S ha elitélik, mivel kiskorú, én vagyok felelős érte, én akarok helyette börtönben lenni nyolc hónapig, vagy öt évig is, ahogy tetszik.

Az ezredes már mosolyog. Ezt nem lehet — mondja. Akkor minden mama így lenne.

— Joga is van erre minden anyának, ha a fia ártatlan — feleltem.
— Asszonyom, ha a fia ártatlan, akkor nem fogjuk elitélni...

Közbevágok: De ha ártatlan, akkor már most is az!

— Kérem! Ha ártatlan, akkor adja Ön nekem ide a vonatjegyet, én meg odaadom Önnek a fiát!

Mint a villám, telelek: Adjon nekem engedélyt, hogy a fiammal beszélhessek!

— Azt nem lehet! Nem is láthatja meg... De közben már érzem, hogy megfogtam a szivét, hiszen olasz akinél nincs humánusabb a föld kerekén. Tolla vesz és ir. Menjen, signora, a börtönigazgatóhoz ezzel.

Futok a börtönbe. A cédulán ez áll: „Győződjene meg, hogy az illetőnél van-e ide és ide szóló vasuti jegy?” Ott is várni kell még. Egykedvű örök jönnek ki-be. Egy leborováltfejű, csikosruhás fegyencfiu seper. Meglátok egy rácsot, előtte őt ül. Sejttem, hogy ott vannak az elítéltek. Jaj, talán a fiam is köztük van... hátha... és mosolyogva odamegyek az őrhöz, mint-ha tőle akarnék kérdezni valamit. És ezalatt benézek a rácsra: ... a földön ül a fiam egy udvarban, 20—30 fiuval együtt, magas falak között:

— Imre! — szakad ko belőlem!

— Mamu! — ugrik felém a fiam! Már rántanak el onnan, hogy nem szabad, de még lekiálltok: Van jegyed?

— Van!

— Hol?

— A pénztárcámban!

Erre a kiteszített hír elpattan! Nem vitázok többé, mint egy férfi, hanem sirok, mint egy anya. Boldogan, büszkén! Tigris vagyok, aki leteperné a világot is a fiáért.

A többi már úgy pereg le, mint egy film. Felmennek a szobájába, megnézik az elvett pénztárcát. Ott a jegy. Gondos fiam még a menefegyvet is megőrizte. Kértem a láttamozást irásban. Megkapom. Vissza az ezredeshez!

Ugy lépek be hozzá, mintha vilá-

Vásároljunk

KRAUSZ ISTVÁN

„NEMZETI”

könyv

papír

írószer

zenemű

leánytáray

kereskedésben

Rákóczi-út 9

Telefon 14-25

MUSICA

Rácz Ernő

Nagyvárad, Rákóczi-út 11. Tel. 21-21

cádiá.

hangszer, gramofon, hanglemezek, kották, zongora, pianino, harmonium

got nyertem volna meg. Elolvassa. Nem néz rám, kimegy, visszajön, nyomtatványt vesz elő, látom, fölül ez áll: „Ordine di scarcerazione” (Szabadlábrahelyezési rendelet). Átadja egy katonának s aztán gratulál nekem:

„Maga állépte az egész hadbírósgot a logikájával”.

Elháritom: Ha Ön, ezredes, nem ilyen humánus, nemes, akkor én itt hiába logikázom. Kezelnvujtok, feláll s feláll a másik ezredes is. Nem tudják, hogy ebből riport lett. Asztalán hiányzott a papírvágó. Ma mevettem neki és ezt vésettem bele: Humanitás.

Autóba ültem, úgy futottam. Félóra mulva szivemre öleltem a fiamat.

Hogy hű legyen a beszámoló, azt se hallgathatom el, hogy nem igaz a jó koszt, hanem nyulós, jeneszes kenyeret kapott egy deci tejjel, ebédre és vacsorára pedig egyellen tál étel volt, vízbe főtt krumpli megszóva, 15 kis kocka, vagy 19 kocka... így változott a szám. Imre mindig megszámlálta. Gyümölcsről szó sem volt. Az egészben pedig az volt a legcitrább, hogy miq ártatlanul ült a fiam a börtönben 4 napig, azalatt hét és fél kiló élelmiszert loptak ki a csomagjából, melyet meqőrzés végett vettek át, mikor a börtönt átlépte. Ha lopásért börtön jár, mi jár azért, mikor maga a börtön lop? Visszamegyek oda, hogy ezt megmondjam nekik, ha reklamálni, feljeleníteni már nem is tudom!...

Szegény fiam rendes időben indult hazafelé de a nyílt pályán riadó érte őket, mert a közelben bombáztak. Nem volt tanácsos tehát az ellenség szeme elé kerülni, így befutottak egy alagutba s ott töltöttek másfél órát. Így késett a hazajövetellel. Az éjjeli járőr tudatlanságán, együgyűségén mulott, hogy az íródott be az adatok felvételénél: a vasúljegye hiánya.

Anyai szivem előbb azt akarta tud-

ni, hogy mint evett, mint aludt a gyermekem és csak azután kérdeztem meg:

— Miért loptak el hát fiam?

— Mutattam a jegyemet, de kérték a személyazonossági igazolványomat is. Mondtam, hogy az nekem nincs, mert nem vagyok még 16 éves. A katonácska kicsi volt, úgy nézett fel rám, nem hitte el és elvitt. Nem hallgattak ki a rendőrségen, másnap meg elhoztak ide, a börtönbe. Másfél napig nem ettem, hiába kértem, hogy éhes vagyok.

Még ma ennek is utánanézek, hiszen tegnap vasárnap volt. Jaj, de lehordok még mindenkit. De közben nevetek és büszke vagyok:

JAKAB

vadászfégyverek, revolverek és sportkellékek nagy raktára

Rákóczi út 4 szám.

Imre 15 éves születésnapját börtönben töltötte, mert nem hitték el neki, hogy még nincs 16 éves!

Olyan sugárjegenye, magyar óriás az én fiam!

H. SZENEK OLGA

GÁLOSHÁZI BARLANGOK TOVÁBBI FELTÁRÁSA

Ujabb érdekességek két barlangkutató diák kalandjaiból

Olvasóink bizonyára érdeklődéssel olvasták Szakács Sándor nagyváradi egyetemi hallgató érdekes feltáró kirándulásairól közölt leírásait. Megigértük olvasóinknak, hogy a második barlang feltárása után azonnal közölni fogjuk a további részleteket. Miután módunkban van az érdekes barlangkutatókról újabb s nem kevésbé érdekes s kalandos dolgokról beszámolni, ígérjük nekik az alábbiakban tesszünk eleget. (Szerk.)

A múlt hó 29-én elindultam a Bihari Turista Egyeslet több tagjával, hogy kelőképpen nekikészülve az újabb kutatásoknak, végre tovább hatoljak a már ismertté vált gálosházi barlangban. Si-

került is célt értem, mivel Ugor László, Erdely Béla, Máthé József turistákban, valamint Kovács József barlangkutatóban, aki már a Zichy-barlangban végzett kutatásaival is hírnévre tett szert, lelkes és fáradhatatlan társakra találtam.

Mielőtt további kutatásainkról írnék, célszerűnek találom, hogy a két barlangot, bár szoros kapcsolatban vannak, egymástól a román templom alatt lévő 1. számúnak, a vízimalomnál lévő pedig 2. számúnak. Ezt a barlangot járta be először s ennek vált felfedezőjévé Danieisz Endre, volt diáktársam, dr. Xantus János útmutatása alapján.

Az 1. számú barlang titkai

Az 1. számú barlangba 28-án este 9 órakor mentem be fentnevezett kísérőimmel. A vízesésen való leereszkedést mellőzöm és rátérek mindjárt az újonnan felfedezett részekre. A legelső járatnak végén egy hatalmas kürtőt találtunk, mely kb. 1 m. átmérőjű és vagy 35—40 m. magas. Ebbe alulról öngyilkosság volna a felmászást megkísérelni. A harmadik emelet végén elterülő hatalmas záróterem falán 3 méterre az aljától egy új járatot fedeztünk fel, mely valószínűleg a negyedik emeletet képviseli. Itt, habár létra hiányában nem is lehetetlen a felkúszás, csak egy kis csúszásra van ezükeég, hogy „cseppkriptában” lelje az ember halálát. A veszély miatt tehát egyelőre elhelasztottuk az új emelet megvizsgálását. E helyett megtettük legjelentősebb felfedezésünket a visszafelé vezető úton.

Mi van a nyitás mögött?

Már régen gyanús volt nekem egy szűk nyílás, melyen csak hasonosúsza lehetett átjutni. A nyílás alja elezörtan guanóval és apró állatkák vázaival van borítva. Ez mindig nagyobb denevértanyához, legtöbbször teremhez vezet... Lévéen elég időnk, elindultunk a szűk nyíláson. A járat kb. vagy 20 méter után bővülni kezdett s utunkat innen már állva folytathattuk. Eközben számtalan denevér suhant el mellettünk. Nem kellett már sokat merni, hogy egy hatalmas terembe jussunk. Rengeteg érdekesség tárult itt szemünk elé. Nem tudunk kelőképpen csodálkozni és büvölni álltunk a természet remekelt csodái előtt. Gyönyörű látvány! A terem kb. 25—30 méter hosszú.

10—15 méter széles és magasra sem kevesebb, 20 méternél! A falakon csak minden kis beugrás tele van denevérral. Róluk lett a terem neve Denevért terem. A terem közepén nagymennyiségű törmelék áll, melynek oldalában lépcsők képződtek. Ez bizonyítja régi eredetét. Cseppkőképződménnyel van bevonva. A terem egyébként huzatos és repedésses, ami azt engedti következtetni, hogy valahol más utakon is megközelíthető és más oldalán is van bejárat. Miután a terem alaposan átkutattuk, éjjel negyed 3-kor kijöttünk. Kísérőim alátámasztották azon véleményemet, hogy a felfedezett terem nagyobb a Zichynél, ami pedig a képződményt illeti, a Zichyt hozzá sem lehet hasonlítani. Arra is van remény, hogy még kilométerek várnak feltárásra. Az első számú barlangban ilyenformán 4 hatalmas terem ismeretes: Előcsarnok, Fenyőfaterem, Denevért terem és Záróterem.

Mit láttak kutatóink a vízimalom mellett?

Most áttérek az ennél jóval jelentősebb felfedezésre, a 2. számú vízimalom melletti barlang leírására. Erről eddig nem jelent meg ismertetés, ezért már a bejáratról ismertetem. A barlang nyílása egy fennsík felszínétől számítva kb. 150—200 méter magas, meredek, erdővel borított hegyoldalon. Vízömlőjét a Doborcsányi patakba zúditja, amely a Körösbe vezeti azt a festői szép Doborcsányi völgyön. A bejárat — a másikkhoz képest egészen kényelmes s a járat vízszintesen indul.

Hogy a feltűnő helyen lévő barlangba eddig még nem hatoltak be, annak az az oka, hogy a barlangban plusz 5 fokos víz „csörgedez”, melynek hatását én is érzem rettenetes nátha alakjában. Délelőtt 10-kor indultunk a barlang feltárására. Kiváncsiskodó kolozsvári csrkészek is jöttek velünk, ők azonban megijedtek a nagy víztől s lassan lemaradoztak. (Bár én is úgy tettem volna, akkor most nem kellene hársfateát szopogatnom.) Vagy 5 méterre a bejáratról vargabetűt ír le a patak, miközben a víz másfélméternyi mélységet ér el. Ujabb 10 méter után egy szűk nyíláson átjutva széles folyosón találjuk

A gróf Tisza István Lovasegyesület

Vágtató és ügető versenyei

1943 szeptember 4., 5. és 8. napján délután 2 órai kezdettel.

A nagyváradi löversenyek programja és belépőjegyei a szalodai portásoknál és a Szent László-téri Almássy és a Rákóczi-úti Hegedüs-féle trafikban kaphatók. Programot a rikkancsok és a repülőteri pénztárak is árusítanak. A versenyek idején autbuszok közlekednek a Szent László-téri autbusz állomástól a repülőterre. Személyenként 1 pengő a viteldij.

Új könyvek a

Hunyadi József Könyvtárban

Masci B.	Az élet szolgálatában	8284
Hajnóczy Róza	Bengáli tűz	8277
Atherton:	A bányánk	8275
Nora Lofst:	Elsuhant évek tükrei	8274
Raffy Adám:	Órök szomjúság	8273
Vaughan Wilkins:	A hetes és a hercegnő	8272
Vándor Kálmán:	Megjöttek a színészek	8271
Pierre Benoit:	Lunegardo	8268
Simenon Georg:	Az örökös	8267
Ammers Küller:	Coornvelt Erzsébet	8266
Meller Rózi:	Anyu akarok a gyereket	8265
Berde Mária:	A hajnal emberei	8263
Ágostai István:	Capello Bianca	8278
Gáspárné:	Maroknyi boldogság	8264
Ben Ames Williams:	Az idegen nő	8262

Könyvüjdonságok naponta érkeznek. Ha még nem tag, siessen beiratkozni Hunyadi József könyv-, papír- és zeneműkereskedés Nagyvárad, Rákóczi-út 2. Tel.: 14-58

Biharmegyei Takarékpénztár

a Magyar Bank és Kereskedelmi RT. Leányintézete Alapítási év: 1872 Központ: Nagyvárad

Telefon: 24-89, 20-58

Fiókok és közraktárak: Nagykároly, Érmihályfalva

Foglalkozik a banküzlet minden ágával.

magunkat. Vagy ötven méternyi út után egy szifon állja utunkat a folyósó teljes szélességében. Szerintem még kellő felszereléssel sem igen tudnánk áthatolni a folyósó további részeibe. A szifon előtt egy iszappal betömött oldaljártra bukkanunk és 3 órai megfeszített munka után immár újabb 20 méter hosszú, egy méter széles folyósót mondhatunk járhatóknak. Még szükséges vagy 10-15 méter kiásása, ennek megmunkálását azonban a jövő alkalomra halasztottuk.

Visszatérve a barlangból, elhatároztuk, hogy felkutadjuk, mi van a barlang fölötti területeken. Három víznyelő oldalán egy-egy zombolyt találtunk. Az egyiket kereszttől valószínűleg tartom, hogy a 2-es számú barlang egyik felső járatába juthatunk is, így a szifonkérdés csak a barlang végleges feltárása alkalmával jön majd ismét figyelembe. Mivel kötélnem volt nálunk,

a zombolyokon való bejutást is elhalasztottuk.

Az első zomboly szájának átmérője kb. 2 méter, az alja azonban eléri a 6 méteres szélességet. A második már jóval kisebb és csak éppen hogy beprésseli rajta magát az ember. A másik, mely a határtól vagy 2-300 méternyre fekszik csak, hatalmas szikla alján van, mely jellegzetes barlangbejáratot mutat. Mivel innen egy völgy is vezet, valószínű, hogy valamikor barlangbejárat volt itt. Itt folyhatott ki egykor a víz is a barlangból, de később beásván magát, a járat száraz lett és a víz máshol keresett utat magának, amelyet a malomnál meg is talált a már leírt nyíláson.

Megfigyelve a heglánc irányát, talán önként adódik a gondolat, hogy a Zichy barlang és a gálósháziak egy nagy, hatalmas barlang részei.

Köteteket lehetne írni erről a vidékről, mely bizonyára egy szivacsos hasonlít belül, tele barlangokkal. Meg-

Márkás órák, ékszeresek, dísz tárgyak

nagy választékban
Arany, briliáns, ezüst beváltás
Óra, ékszer szakszerű javítás

Viktor Árpád szakképzett órák és ékszerész
Rákóczi-út 3. sz.

említem még, hogy Krajnikfalván jön ki a gálósházi 1-ső számúba befolyó víz. Mindenesetre nem napok, de hónapok szükegesek ahhoz, hogy egy ilyen területet jól át lehessen bogarászni.

Remélem, hogy a jövő tavasszal már az illetékesek érdeklődése sem fog hiányozni a gálósházi földberejtett értékek iránt és megindul ez ismeretlen szépségek feltárása.

Szakács Sándor.

sokat gondolkodok rájuk. Nagyon sokszor irjanak, mert csak akkor van vasárnapom, amikor a hazai leveleket olvashatom. Üdvözlémet küldöm a bogoyoszlói leányoknak.

Ugyanezen a lapon Papp Zsigmondal együtt Szellő Sándor örveztető is köszönti nagyváradi ismerőseit és barátait.

Balogh László (Z 683) pedig a következő sorokat írja:

„Kedves Szerkesztőség! Magyar hazafias és vallásos gondolattal áthatott lapjuktól mindig hűségesen olvasom. A lapot, mint előfizető, a feleségem kapja és küldi ide 3-4 példányonként szépen spárgával összekötve.

Kedves lapuk állandóan tájékoztat úgy a világi, mint a drága hazánkban előforduló változásokról. A lapnak állandó előfizetője maradok.

Ha lehetséges, a lapon keresztül üzenem feleségemnek, hogy 25-ike után szabadságra érkezem a „Trónörökösünk” érkezésére.

A szerkesztőség nevében ezuton köszöntjük szeretettel a jövőnd „Trónörökös” szüleit és kívánunk a kis magyarhoz sok boldogságot.

Nagy László honvéd (F 855) írja: „Nagyon jólesik, ha az ember az otthonról hall, amikor messze van az édesanyaföldtől”. Továbbá üzeni Váradon lakó szüleinek, ismerőseinek, hogy jól van, nincs semmi baja. Ezt viszont kívánja az itthonlevőknek.

Czika János honvéd (Z 683) üzeni szüleinek: vitéz Czika János MÁV üzemi altisztnek és családjának, hogy jól van, egészséges. Kéri, hogy ne aggódjanak, mert nagyon jó helyen van. Üdvözlí és csókolja mindnyájukat szerető fiuk Jani.

Csordás Gusztáv örveztető (F 855) üdvözlémet küldi feleségének, szüleinek és Gábor sógorának. Jól van, egészséges és sokat gondol rájuk a messze Oroszországból.

Kocsis Béla (F 458) köszönti Jászón Fő-utca 103 alatt lakó édesanyját, Kocsis Gyulánét. Üzeni, hogy jól van, egészséges és sokat gondol haza.

Tóth Lajos honvéd (K 912) említi, hogy nagy örömmel olvassa lapunkban a tábortüneteket és éppen ezért ő is üdvözlí lapunkon keresztül Biharpuspökiben akó szüleit, testvéreit és összes ismerőseit. Kéri, hogy ne aggódjanak érte, mert nagyon jól érzi magát és egészséges. Forró kézcsókját küldi a messze orosz mezőkről.

Lamancs József (F 458) köszönti kedves szüleit. Nagyon kedves, hogy katoná testvérünk éppen Szent István napján irván ezt a lapot, könyörgést intéz a nagy és szent magyar királyhoz, hogy oltalmazza meg hazánkat. A továbbiakban megnyugtatta hozzátartozóit, hogy jól van. Kéri a papokat, hogy irjanak a harctéren küzdő

Bármilyen
Ingyatlan
adásvétel, csere vagy bérlet-
üggyben bizalommal keresse fel
MEZSI ingatlanforgalmi irodát
Nagy Sándor u. 19. Telefon 27-50

Üzen az otthon!

Akinek lelkében a hazaszeretet lángol, azt legyőzni nem lehet

Nagy szeretettel köszöntjük honvédeinket a felszabadulás emlékűnnepén

Unnepet ül ma Nagyvárad, a magyar hadsereg győzelmes bevonulásának harmadéves évfordulóját. Magyar honvédeink közül többen a harc-téren vannak s bizonyára velünk együtt éreznek ők is a mai nagy napon. Az ő szívük is feldobban az örömtől, amikor mi ünnepelünk. A harcok mezején még jobban átérzik azt a nagy boldogságot, amit a haza jelent számunkra. Ezért mielőtt ma ünnepi számunkban a harcéri üzeneteinket megkezdénénk, egy pillanatra lélekben megszorítjuk a messze idegenbe szakdt erdélyi testvéreink kezét. Szeretettel és boldogságban összeforunk, mert csak mi érezzük igazán, hogy mit jelent számunkra ez a szent nap, amikor először jelent meg a hosszú idegen járom után a magyar katoná Nagyváradnak, Szent László ősi városának megszerelt földjén. S

mi itthoniak nagy hálával köszöntjük harcos testvéreinket ezen a napon, mert tudjuk, hogy Erdély épségén örököndnek a bolsevisták földjén.

Most pedig megkezdjük üzeneteink tolmácsolását. Először az otthon üzenetet csatoljuk előbbi köszöntésünkhöz. Az egyik üdvözlémet Dady Györgyné és családja küldi Nagyváradról Papp Zsigmondnak az F. 458-as táborti postára:

„Kedves Zsiga! A Magyar Lapok által küldött üzenetedet olvastuk és ezért mi is válaszolunk a Magyar Lapokban. Kívánunk jó egészséget, légy nyugodt, mi rendesen irunk, csak tőled ritkán kapunk értesítést. Itthon minden rendben van, csupán te hiányzol közülünk. A boldog viszontlását reményében várjuk győztes visszatérésedet vitéz bajtársaidal egyetemben. Sok szeretettel

küldjük csókjainkat, unokanővéred: Dady Györgyné”.

Amásik üzenet egy nagyváradi kisleánytól származik. Dady Erzsébet Téglavető utca 58. sz. alatti lakos köszönti a magyar honvédeket:

„Kedves Magyar Testvérek! Egy nagyváradi magyar kisleány köszönt benneteket pár sorsal a messze orosz földön. Sokat imádkoztam érteket és boldog vagyok, ha szolhatok hozzátok. Kérem a jó Istent, hogy vezéreljen benneteket nehéz utaltonok és győzelemmel térhesetek haza a magyar otthonba szereteteitek közé.

Külön köszöntöm drága jó unokabátyámat, Papp Zsigmondot (F 458), köszönetet mondok Pánti Lajos örveztetőnek (F 593), Kerékgyártó Ferenc örveztetőnek (B 580) és Lamancs József honvédnek (F 458). Köszönöm, hogy megemlékeztek rólam és kérem, mindál előbbször irjanak, ígérem, hogy mindig azonnal és boldogan válaszolok. Jó egészséget és boldog visszatérést kíván nagy szeretettel egy nagyváradi magyar kisleány”.

A hazai üdvözlétek után megkezdjük katonáink tábortüzeneteinek a továbbítását:

Balla Mihály honvéd (F 438) üzeni szüleinek Tótiba, hogy jól van s kéri, hogy ne aggódjanak miatta, nincs semmi baja. Csókolja szüleit, testvéreit, összes rokonait és az összes magyar leányokat. (Nem lesz egy kissé sok? Tüzes ám a magyar kisleány! Szerk.)

Csóka József (F 458) megnyugtatta Érkeserűben lakó feleségét, két kis gyermekét és két öreg szülőjét, hogy jól van, nincs semmi baja. Kéri, hogy ne aggódjanak és irjanak, mert nagyon türelmetlenül várja irásaikat. Sok és szíves üdvözlémet küld özvegy Paksí Dezsőné urasszonyoknak.

Az imént üzentek Papp Zsigmondnak. Most pedig a nagy halom tábortünetek között éppen az ő lapját is felfedezzük. Azonnal közre is adjuk üzenetét:

„Üzenem szüleinek, testvéreimnek, ismerőseimnek, ne aggódjanak miattam, jól vagyok, nagyon

HORNVÁNSZKY és REDL Magyar Mezőgazdák Szövetkezte főbizománya
Nagyvárad, Mussolini-tér 16. Telefon: 10-50.

Gazdák figyelmébe!
Gabonát, hüvelyeseket, magvakat, olajos magvakat mint kijelölt kereskedők vásárolunk. Magunk és bizományaik után készséggel állunk gazdátársaink rendelkezésére és legelőnyösebb átvételt és lebonyolítást biztosítunk. **vitéz Hornvánszky Pál**

Nagyváradi Takarékpénztár
Erdeklősségben

A Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesülettel
Nagyvárad, Rákóczi-út 6. Telefon: 12-17, 15-43, 20-44.
Fiókok: Élesd — Margitta — Nagyszalonta
Betéteket előnyösen kamatoztat!

Az erdélyi hitelkeretben gazdáknak, kereskedőknek és iparosoknak 5 1/2%-os hiteleket folyósít hosszabb lejáratra.
Keresztény kereskedelmi és középipari kölcsönöket nyújt anyainlézete után.
Foglalkozik a banküzlet minden ágával!

Györki Sándor

San Remo

virágüzlete

Rákóczi-ut 5 sz.

felkigyermeküknek, főleg pedig a szülőket kéri, hogy minél többször írjanak. De nem feledkeznek meg a kisleányokról sem. Tőlük is nagyon várják katonáink a leveleket. Lamasz József pedig különösen K. Évi-kétől vár gyakrabban megemlékezést. Vele együtt még a következő magyar honvédek irták alá üdvözlétképpen nevüket: Nagy Sándor örvezető, Var-

ga József szakaszvezető, Jámbor Imre, Miklós Péter, Bálint Albert, Varga József, Papp József (Székelyhid), Almási János (Makó), Vá József, Oltyán Dániel, Horváth Kálmán, Timár Pál.

Sőt még rólunk, a szerkesztőségről sem feledkeznek meg. Bennünket is külön köszöntenek a derék bajtársak. Köszönjük szépen az üdvözléteket, különösen azt a nagy ragaszkodást, amelyet irányunkban tanúsítanak. Örülünk szívvel, hogy megtetszett lapunk. Kérjük, hogy továbbra is tartsanak meg bennünket szeretetükben.

Borbély József honvéd (K 743) bajtársi üdvözléte küldi a Magyar Lapot olvasóinak és szerkesztőségének. Édesanyjának és Pali bátyjának, Pistának és Margit sógornőjének és összes ismerősének üzeni, hogy jól van, kéri, hogy imádkozzanak a harc-téren levő magyar katonákért és a szép magyar hazáért.

„DEPAL“

Szabadalmazott központifűtés, melegvizberendezés és műszaki vállalat

Feltaláló: Demkó Pál

Telefonszám: 18-11

Nagyvárad, Mikszáth Kálmán-u. (volt Széles-u.) 20. szám.

Ideiktatjuk Borbély József versét üzenetünk befejezésekképpen:

Legyen vitéz honvéd minden magyar ember,
Legyen győzhetetlen kezünkben a fegyver.

Akiben lángol a hazaszeretet,
A csatamezőn azt legyőzni nem lehet.
S ha vér buggyan majd ajkamon,
Hazám azt is neked adom.

zal a megokolással, hogy zsidó államot csak Palesztinában szabad létesíteni. Amikor amerikai kezdeményezésre az angolok is kegyeikbe fogadták őket, lord Landsdowne miniszternek ezt írta T. Herzl: „...Anglia egycsapásra 10 millió titkos, de hű alattvalót kap!... Ők egyetlen jeladásra annak a nagylelkű nemzetnek a szolgálatában állnak majd, amely meghozza számukra a régőhajtott segítséget. Báróság felismerne az angol kormány, hogy kicsoda értéket jelent a zsidó nép megnyerése!” Nos, az angol kormány felismerte ezt.

Sajnos, nem ez az egyetlen, amit a keresztény világ még nem fogott fel, annak ellenére, hogy vannak távolbalátó figyelmeztetők, akik azon fáradoznak, hogy felnyissák a világ szemét. A kereszténység tudatlansága és tompa részvétlensége voltak kezdetül fogva a zsidóság legjobb szövetségesei és sikerének útegyengetői...

(Világszolgálat.)

Zsidó befolyás az Amerikai Egyesült Államokban

Von Rotberg báró alezredes érdekes írása a Világszolgálat című 18 nyelven megjelenő német folyóiratban

Von Rotberg báró már évek óta munkatársa a „Világszolgálat”-nak és mint ilyen, természetesen foglalkozott a zsidó és szabadkőműves kérdéssel. A folyóirat június 15-i számában érdekesen foglalta össze a kérdést, ami a zsidók és szabadkőművesek Amerikára gyakorolt befolyásukat illeti. Az érdekes, hosszú írásból az alábbiakban közlünk néhány érdekes szemelvényt.

A zsidók amerikai befolyását már Columbussal kezdi Rotberg báró. „Különböző oldalról egyhangulag állítják — írja a báró, — hogy Columbus első utazása alkalmával zsidók is elkísérték: ezek lettek volna az első fajtestvérek, kik Amerika földjére léptek.” Columbus elindulásával egyidőben tiltották ki őket Spanyolországból. Ekkor azt akarták elhitetni, hogy ők a világon általánosan üldözöttek, holott, Rotberg szerint: „nem a zsidók az üldözöttek, hanem éppen a nemzsidó népek voltak azok, amelyek a zsidóktól fogva üldözöttek és megéltetésükben, jólétükben, békéjükben fenyegetve érezték magukat az említett fajtestvérek elpusztítása és uralkodási vágya által.”

A további részletekből a következőket jegyezzük fel:

„Közös nagy céljaikat sohasem tévesztették szem elől és ezt a nagy célt rendíthetetlenül és egységesen követik. Minél több államból utasították ki őket, annyival érthetően nagyobb figyelmet szenteltek az újvilágnak. Dr L. I. Lewinger szerint úgy tűnik, sokat sejtető jelentősége van annak, hogy a zsidók már kezdet kezdetén segítőtársak voltak Amerika felfedezésében: ezzel ugyanis elősegítették annak az országnak megtalálását, amely egy napon menedékhelyük és hazájuk lesz. Nem lehet állítani, hogy az első bevándorlók paradicsomi állapotokat találtak volna. A holland gyarmatosok gyakran nyíltan ellenük foglaltak állást és a New-Yorkba való beköltözés kezdetben tilos volt nekik. Csak később, a vezetőségben meglehetősen elszemélyesített Nyugatindiai Társaság közbenjárására kapták meg a betelepítési engedélyt. Teljes jogot azonban csak akkor nyertek, amikor az angolok kiűzték a hollandokat. De a zsidók természetesen nem vettek részt a föld feltárában, a föld megmunkálásában és termékenyvetésében, valamint gazdag talajkincseinek ki-

aknázásában. Az ilyen nehéz munka sohasem volt innyükre nekik. Annál gyorsabban kezükbe kaparintották a kereskedelmet. Így lassan-lassan az ország gazdasági életének irányítói lettek, mely politikai befolyással jár. Nagy szerepük volt a szabadkőművesesség szétbontásában való elterjedésében, amely Amerika földjén jobb talajra talált fajtestvéreik között, mint bárhol. Amíg Berlinben mindössze 118 szabadkőműves páholy volt, addig egyedül New-Yorkban nem kevesebb, mint 1060. Tekintve a két város lélekszámának arányát, legfeljebb 250-nek kellett volna lennie, ha hasonló arányban lett volna, mint Berlinben.

Az eddigi amerikai államelnökök is mind tagjai voltak a szabadkőműves páholyoknak. Így Washington, Franklin, Jefferson, Monroe, Grant, Garfield, Mc Kinley, Taft, Wilson és a két Roosewelt, kiknek hátuk mögött a beözönlött zsidóság keze dolgozott.

A szabadkőműves Bnai Brith-rend New-Yorkban nyíltan tűzte maga elé a célt, hogy a zsidóság érdekeit megvédje az egész világon. Nemsokára úgy ünnepelték ezt az egész világon elterjesztett rendet, mint amelynek „hatókörében nem megy le a nap!” Ma is a Bnai Brith testvérek ülnek többnyire a magas fokokban és tartják kezükben a kulcspozíciókat, amelyekkel keresztül az egész szabadkőműves szervezet teljesen a zsidó érdekek szolgálatába állítódik át. A „Bnai Brith” e. lap a következőket írta 1926-ban: „Testvéreink mindenütt befolyásos állásokban ülnek. A rend büszke arra, hogy tagjai minden táborban tisztelteként szerepelnek, akik a különböző pártok és csoportok vezetését a kezükben tartják.”

Mielőtt a nemzeti szocialista Németország kihívta volna maga ellen ezeket a csoportokat, ellenszenvét, azelőtt a cári Oroszország ellen indítottak támadásokat. Mindezek után hamis dolog 1917. évi „orosz” forradalomról beszélni. Igaz, hogy oroszok is résztvettek benne, de a vezetőségre nem az övéké volt.

1825-ben alig tízezres amerikai tömegük zsidóállam alapítását harcolták ki. De nem volt hosszú életű, mert vezető fédfiaik feloszlatták az

Háborús reménysugarak

A történelem elsőtétült ege alatt folyó nagy háborús mérkőzés kimenetele ma mindenkit mindennél jobban érdekel. Nem merész állítás, hogy a befejezés kérdése még azokat is foglalkoztatja, akik azt hiszik, semmi részük sem kívánta, még nézni sem e szerencsétlen földrészes véres drámáját.

A világrengető események áramkörébe akarva, nem akarva bekapcsolódott ember tárgyilagos, hideg szemléző szeretne lenni. Szeretné a szemét, mint egy halálos ökölvívás bírója, a sérülte, a gyilkos ütések alatt szenvedő bajvivóra szegezni és a szabálytalanságokat lefűjni.

De mindhiába próbálja szüneteltetni, leállítani az elfajult küzdelmet! A két harcos már nem hallja sem bírója szavát, sem a közönség felháborodását és lázálomborultán a megsemmisülésig törli, zúzza egymást.

Hogyha még a pápa szava is látszólag a pusztában kiáltónak szavaként hat, lehet-e az ember derűlátó? Lehet-e még az ösztönök kiszámíthatatlan törvényszerűségének örvényébe került viaskodásból emberies kibontakozást remélni? Akad-e Európa sötét szinpadán szentjános-bogárnyi fény nagyobb fény megsejtésére?

Minden egyéni kétkedés vagy ingadozás ellenére azt kell mondanunk, hogy igen! Van reménysugár, mely nagy világossággá táglul ki maholnap.

Isten ugyanis a földi és történelmi események rendszerint nem mint bíró kapcsolódik bele, hanem mint orvos, mint a bármilyen úton-módon kapott emberi sebek gyógyítója.

Bizhatunk tehát abban, hogy az emberiség és összereszténység nevében fölzokogott békekönnyörgés az isteni orvost ráveszi majd arra, hogy végtelen tudásával és mindenhatóságával épügy gyógyítsa meg a veszendő emberiséget, mint ahogy csodái révén annyi beteg embert állított lábra és tett dolgozó, vídám, napsugaras egyénné.

Dr. Ópalcay János

„CARMEN“

Cipőgyár R. T.

Nagyvárad. Telefon: 21-46, 21-47.

Gyártmányai: férfi, női
és gyermekcipők,
bőr- és műtalppal.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
 KILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5 SZÁM.
 Telefon: 12-27.

ELŐFIZETÉSI ARAK: 1 óra 4.30 P.
 3 óra 12.40 P.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk
 száma: 72.301.
 Kéziratokat nem adunk vissza.

Gyarmath János számvevősegi főtanácsos előléptetése

Nagyvárad, szept. 4. Gyarmath János számvevősegi főtanácsost a pénzügyminisztérium a miniszteri számvevősegekhez helyezte át Budapestre. A kiváló főtanácsos a polgári közigazgatás megindulása óta teljesít szolgálatot Nagyváradon. Ő szervezte meg a pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőseget és élénk tevékenységet fejtett ki a közvégső pénzügyi közigazgatás megszervezése körül is. Erdemeinek elismerésül helyezte át most a pénzügyminisztérium a miniszteri számvevősegekhez. Gyarmath Jánosnak egyébként nem csupán a közigazgatás terén vannak kiváló érdemei, hanem az irodalomban és egyházi életben is élénk tevékenységet fejt ki. Tagja a Petőfi Társaságnak, egyházi vonatkozásban pedig a nagyvárad református egyháztanácsnak. Új munkahelyét valószínűleg csak novemberben foglalja el, amikor a kijelölt utódát már bevezette hivatali teendőibe. Gyarmath János távozását a magunk részéről is ózinte sajnálattal vesszük tudomásul, egyben azonban a legmelegebb szeretkekvánatunkat fejezzük ki előléptetése alkalmából.

ÁLLANDÓAN NAPIRENDEN VAN a biztosítás mindenkor és mindenütt a világon, mert a biztosítás fontosságát elvitatni nem lehet. Ha félti vagyontárgyait, ha óvni akarja ingóságait tűz- és — vagy betöréskár ellen, **KÖSSÖN BIZTOSÍTÁST!** Az 1857-ben alapított Első Magyar Általános Biztosító Társaság legrégebbi biztosítója az országnak. Helybeli főügynöke: Szent László-tér 2., minden idevonatkozó felvilágosítást megad.

ISTENTISZTELET A SZÉKESEGYHÁZBAN A FELSZABADULÁS EMLÉKNAPJÁN. A nagyvárad lat. szert. székesegyházban hétfőn reggel 9 órakor lesz az ünnepi szentmise a felszabadulás emlékére.

Ujabb politikai gyilkosság Franciaországban. Párizsból jelentik: (MTI) A Stefani Iroda jelentik: Lacotte 83 éves volt képviselő, a francia néppárt képviselő tagját Chatelben két ismeretlen terrorista agyonlőtte.

Felhívás!

Felszólítom azt az urat, aki pénteken este a *Casino* buffetjében limonádét kért és közben folyton az én lánvomra pislogott, jelentkezze!

Anyámasszony Katonája

jelige alatt a **CASINOBAN**

Kifosztották a **METESZ** makói szék-házát, Makóról jelentik: (MTI) A **METESZ** makói kirendeltségének szék-házában az elmúlt éjszaka betörők jártak és felfeszítették a pénzeszekrényt, melyből 77 ezer pengő elvittek. A nyomozás megindult.

KORONA
 Filmszínház

A titokzatos grófnő

Izgalom, romantika, operabál, szerelmes, békebeli Bécs! Bolváry rendezés!

Szeptember 6-i istentisztelet a nagyvárad evangélikus templomban. Felszabadulásunk harmadik évfordulója alkalmából a nagyvárad evangélikus templomban (Gr. Csáky I. utca 26.) folyó hó 6-án d. e. 10 órakor lesz a hálaadó istentisztelet, melyre az egyházközség elnöksége a hivatalokat és hatóságokat, valamint az egyházközség minden tagját magyar testvéri szeretettel meghívja.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY IRNOKI ÉS SEGÉDJEGYZŐI ÁLLÁSRA. A Budapesti Közlöny szeptember 3-iki, 198. száma pályázatot hirdet Tépe nagyközségnél (derecekei járás) irnoki állásra és Sáránd nagyközségnél (derecekei járás) megüresedett segédjegyzői állásra. Pályázati határidő a hirdetmény közzétételétől számított 15 nap.

BUTORT

Háló, kombinált és előszobák.
 Szabadság-utca 12. (Szacsavay-utca 48.)

színeset

MEZEI-TÖI

Konyha újdonságok

84 ember halt meg Párizsban a legutóbbi légitámadás nyomán. Párizsból jelentik: (MTI) A Német TI jelentik: Mint az OFI pénteken este jelentik a szeptember 3-i angolszász légitámadás következtében Párizsban 84 ember halt meg és 220 megsérült.

Párizsból jelentik: (MTI) A Német TI jelentik: A francia Vöröskereszt közli, hogy pénteken az angolszász bombázás elpusztította a központi gyógyszerterápiát. A személyzet legnagyobb része káreltelessége teljesítése közben életét veszítette.

ÜNNEPI ISTENTISZTELETEK A BEVONULÁS ÉVFORDULÓJÁN. Nagyvárad, szept. 4. Hétfőn a magyar hadsereg bevonulásának évfordulóján a katolikus városi tisztviselők Gyapay László helyettes polgármester vezetésével részt vesznek a székesegyházban reggel 9 órakor tartandó hálaadó istentiszteleten, a református vallású városi tisztviselők pedig ugyancsak testületileg a Teleki utcai református templomban hallgatnak istentiszteletet délelőtt 10 órai kezdettel. Az istentiszteletek és az ünnepségek alatt a városi hivatalok szünetelnek.

SZABÓ FERENC gyorsíró és gépiróiskolája

Nagyvárad, **Sal Ferenc utca 12. sz.** — Telefon **29-78** (Eng. sz.: 3329-1941-42). — Kezdők és haladók részére új tanfolyam **szeptember 6-án** kezdődik. Beiratkozás hétköznapokon a hivatalos órák alatt. Vidékieknek 85 százalékos vasúti kedvezmény.

Ujabb két templom dől romba Olaszországban. Bolognából jelentik: (MTI) A Stefani Iroda jelentik: A csütörtöki heves bombatámadás során részben rombadőlt a Szent Fülöp és Szent Jakab templom, valamint nagy számú lakóház a bolognai lakónegyedekben.

NEGYEDERE CSÖKKENT A TOJÁS-ÁLLOMÁNY. Nagyvárad, szept. 4. A polgármester ma délelőtt értekezletet tartott a Hangya helyi vezetőjével a tojás és baromfiellátás ügyében. A Hangya ígéretet tett a tojásellátás biztosítására, bár az ellátás nagy nehézségekbe ütközik, mert a tojásállomány országszerte négyvedrészére csökkent.

Különös vasúti szerencsétlenség New York államban. Zürichből jelentik: (MTI) Newyorkból jelentik, hogy Wayland közelében Newyork államban réndkívüli súlyos vasúti szerencsétlenség történt. Egy tehervonat mozdonya teljes sebességgel helerohant egy expresszvonat utolsó kocsijába. A mozdony eleje leszakadt és a forró víz a gyorvonatra zudult. 73 utas oly súlyosan leforrázódott, hogy felépülésükre nem lehet számítani.

BIZTOSÍTOTTÁK A VILLAMOSMŰ RÉSZERE SZÜKSÉGES SZÉNMEYNYISÉGET. Nagyvárad, szept. 4. Ma délután közüzemi igazgatósági ülés volt a városi házban, amelyen Bazilli Mihály igazgató jelentést tett budapesti útjának eredményeiről. Közölte, hogy sikerült biztosítani a villamosmű számára szükséges szénmennyiség kiutalását. Az igazgatóság ezután folyó ügyeket intézett el.

Tudja-e Ön...

... hogy a *Brüsseli Újság* Múzeum legérdekesebb darabja egy százéves párisi újság, melyet az újságpapírra kivetett magas adó miatt, lezártan nyomtattak és egy heves náthajárvány idején zsebkendőnek használtak.

... hogy a japán *Tennó* szó a japán császár címe a kínai „tienhuan” szóból származik és annyit jelent, mint az ég királya. A japán császári ház eredetét tudvalevőleg magára a napistennőre vezeti vissza és ezért a császár Japánban istennek számít.

Magyar Szárnyak

Most jelent meg a Magyar Szárnyak. A Magyar repülésügyi népszerű folyóirata Jánosy István szerkesztésében a világ repülésének legfrissebb keresztmetszetét adja és részletesen számol be minden belföldi eseményről.

A hősi halált halt Kormányzóhelyettes emléket megfelelően, méltó keretek között örökítette meg a magyar repülőársadalom. Erről ad képes beszámolót a lap legújabb száma. Vitéz Hány László, a Magyar Aero Szövetség új elnökének programbeszédét is ismerteti.

Légióronk új hadnagyait most avatják a kassai repülőakadémián. A Magyar Szárnyak munkatársa részletes riportot ad erről az eseményről. Leventék ejtőernyős ugrótornyát is ismerteti a lap.

Jánosy István németországi utjának részleteit itt kapjuk, most egy motorgyárban látottakról számol be. A repülés biztosítása a korszerű repülés szerényi érdekes kérdése: mint szóhoz jut a lap legújabb számában, mely nem csupán repülők számára élvezetes olvasmány, de megnyeri a repülés ügyének azt is, aki eddig e kérdésekkel nem foglalkozott. Nagyszerű képes oldalak, színes cikkek, a magyar vitorlázórepülés légszűz teljesítményeiről írt beszámoló teszik élvezetes olvasmánnyá a Magyar Szárnyak legújabb számát.

A lap ára 80 fillér. Mutatványszámot a kiadóhivataltól (VII. Királyu. 93. II.) kérjük.

Előfizetőink figyelmébe!

Több vidéki előfizetőnkől panasz érkezett hozzánk, hogy nem kapják rendszeresen a lapot. Előfordul, hogy egyszerűen 3-4 lapot késve kapnak. A kiadóhivatalunk mindig rendes időben, pontosan küldi postára a lapokat, így bennünket nem terhel mulasztás. A postán többször tettünk már panaszt a beérkezett jelentések alapján.

Kérjük előfizetőinket, hogy legyenek türelmei a adott esetben a helybeli postán azonnal tegyék meg panaszukat a kézbesítés késedelmissége miatt.

NYILTTÉR

A nagyvárad vendéglátó iparosok a mai napon tartott intézőbizottsági ülésén mely megütődéssel értesült arról, hogy a Hungária vendéglátóüzem tulajdonosa a vendéglátó iparosok által egyhangulag hozott a heti munkaszüneti nap megtartására vonatkozó határozatát, melyet a Nagyvárad thj. város, mint I. fokú Iparhatóság 25.889/1943. számú határozatával jóváhagyott, nem tartotta be és üzemét nyitvatartotta.

A vendéglátó iparosok a heti munkaszüneti napot, mely anyagi megterheléssel jár szociális szempontokat figyelembevéve rendszeresítették, ezért a vendéglátó iparosok az egységesen hozott határozat ellen vétő Hungária üzem tulajdonosát a Nagyvárad Vendéglátó Iparosok szakosztályának kötelékéből kizárta.

A Nagyvárad Vendéglátó Iparosok szakosztályának elnöksége:

Pödör Béla.

SZÁZÉVES A SZÓZAT

Irta: Kiss János igazgató

Kerekén 100 éve, hogy egy szép nap alkonyán, a Nemzeti Színház zenemű-bíráló bizottságának döntése folytán először hangzott el Budapesten a Szózat fenségesen komor melódiája. A költemény szövege hét évvel korábban, 1836-ban kelt s a következő 1837-ik évben jelent meg először nyomtatásban Bajza József szépirodalmi lapjában, az *Auróra*-ban.

Abban a korban, amikor a francia forradalom Nyugatról érkező eszmé-áramlata mély hullámszámba hozta a szabadságért élő-haló magyar szellemet... amikor mindenki érezte, hogy történe-nie kell valaminek, mert a dolgok ab-ban a rendben, amelyben vannak, to-vább már nem maradhatnak, amikor minden, a hazája sorsán töprengő, ma-gyar ember előtt tisztán állott, hogy a feudális rendszer felzámolása... az osztrák uralkodóházzal szemben fen-nálló viszonyunk más alapokra való he-lyezése... visszamaradt gazdasági, tár-sadalmi rendszerünk kifejlesztése, át-állítása és végül, de nem utolsó sorban a lángba borulni készülő Európa kellős közepén, barátai, rokoni támogatás nél-kül való szilárd megállásunk s jövőnk biztosítása milyen óriási, szinte meg-oldhatatlannak látszó feladatot jelent, mondom, abban az időben bizonyos ag-

mond a feltorlódo eseményekkel s azok rejtett okaival, ható tényezőivel szem-ben. Mély vallásos hit kell annak belá-tásához, hogy ezekben az időkben az isteni Gondviselésre kell bízunk ma-gunkat és sorsunkat, akitől isteni hiva-tásunkat és e hivatás betöltéséhez szük-séges erőt, kitartást kaptunk a történel-mi századok folyamán s fogjuk kapni ezután is, amíg arra a hivatásra méltó-ak leszünk. S nagyfokú s a dolgokat leegyszerűsíteni tudó, gyakorlatias jó-zanság kell annak meglátásához, hogy ebben a helyzetben már nem a bölcse-lkedés, nem az okoskodás, nem a szóno-kolás, nem a végnélküli vitatkozás, de nem is a esüggedés, nem is a lelki össze-omlás, vagy a vállrándító nemtörődöm-ség a teendő, hanem a kiegyensúlyozott lelkületű, szilárd, rendületlen kötele-ségteljesítés mindenki részéről, abban a kis körben, amely neki osztályrészül ju-tott. Mindezek a tényezők meg voltak a nagy költő lelkében s törhetetlen val-lásos hitének, gyakorlatias józanságá-nak szerencsés szintéziséből megszüle-tett a prófétai erejű, egyszerű, kézenfek-vő, értelmes, nem vitatható tanítás és parancs:

*Hazának rendületlenül,
légy híve, óh magyar!*

A Szózat írója hiszi s velünk is el

Törött aranyat becserél,

átalakít, óratokat speciálisan készit aranyból. — Ekszer készítés, javítás

Blóz Zoltán

ékszerkészítő és aranyműves
Szen. János utca 3. sz.

godalom, bizonyos borulátás, esüggedés s ennek következtében a szükséges erély és elszántság hiánya kezdett mutatkoz-ni, még a vezetésre hivatottak lelkében is. Az egész akkori magyar ezellemi-séget élesen tükrözi az irodalmi hárm-as: Vörösmarty, Petöfi, Arany és a politikai hármás: Széchenyi, Kossuth, Deák felfogásbeli különbsége s az ebből keletkező irányító hatások különbözősége is a nemzeti és politikai közvéle-ményre. A Vörösmarty-Széchenyi-féle komoly, mély, filozófikus nyugalma, a természetes fejlődésre törekvő irány... a Petöfi-Kossuth-féle csupaszív, csupa lelkesedés, türelmetlen, robbanékon-y felfogás és végül az Arany-Deák-féle, egyensúlyt kereső s a két előbbit közö-síkra hozni igyekvő tevékenység jellem-zik a szabadságharcunkat megelőző és az azt közvetlenül követő korszakot. Széchenyi a legnagyobb magyar, Kossuth apánk a leglelkesebb, legszeretőbb, leg-ataibb magyar, Deák Ferenc a legböl-esebb magyar. Ezen az alapon lehet osz-tályozni a három magyar költőt is, min-deniknek meglévén a politikai mása. Tényleg Vörösmarty méltán viseli ma is a legnagyobb magyar költő címet. Mert mély filozófia kell annak belátásához, hogy vannak időszakok a nemzet életé-ben, amikor a véges emberi elme legna-gyobb felkészültsége esetén is csödtől

tudja hitetni, hogy

„Még jöni kell, még jöni fog egy jobb kor, mely után buzgó imád-ság epedez százazrek ajakán.”

De féltetve az alapnélküli opti-mizmust, a másiik eshetősegre is van szava, amikor így folytatja:

„Vagy jöni fog, ha jöni kell, a nagyszerű halál, hol a temetkezés fölött egy ország vérben áll...”

S ezzel figyelmeztet, hogy a magyar nemzethez, amelyet a Gondviselés hoz-zott ki ősi földjéről s helyezett ide Európa kapujába s amelynek a nehéz századok folyamán Árpádokat, Szent Istvánokat, Hunyadiakat, Rákócziakat adott, ehhez a magyar nemzethez csak ez a két méltó eshetőség illik: a szebb kor, vagy a nagyszerű halál. A nagyszerű halál, amely csak azoknak adatik meg a világtörténelem folyamán, akik a pusztá létét nem hajlandók alkudo-zás tárgyává tenni, áruba bocsátani hi-tüket, erkölceiket, fegyvereik tiszta fé-nyét s a mult nemzedékek ezeréves ha-gyományait... De nemcsak nemzetéhez fordul, hanem ahhoz az Európához is, amelynek hitéért, erkölceiért, nyugal-mas fejlődéséért, kultúrájáért hivatásá-nak megfelelően annyit küzdött és any-nyt áldozott a magyar s így folytatja:

„A sirt, hol nemzet sülyed el, népek

Pécsy Vidor

fotoszaküzlete és amatori laboratoriuma
Rákóczi-út 6.

Telefon: 30-41

Az igényes amatőröknek.

veszik körül s az ember millióinak szemében gyászkönyvül..."

S ha ez az Európa meg is feledkez-nék hálájáról és az ebből folyó kötele-ségéről, még mindig ott van felettünk az isteni Gondviselés megtartó ereje, mert:

„Az nem lehet, hogy annyi szív hiába ontá vért s keservben annyi hü kebel szakadt meg a honért... Az nem lehet, hogy ész, erő és oly szent akarat hiába roskadozzanak egy átoksúly alatt...”

Tehát egyszerűen, vitathatatlanul, félreérthetetlenül, könnyen és egyszerűen megvalósítható a kivezető útát jelen-tő prófétai erejű parancs, csak:

„Légy híve rendületlenül, hazád-nak óh magyar!”

A Szózat már a megjelenésekor óriási hatást keltett. Mindenki lelkéből, min-denki lelkéhez szólt, mindenki kétsé-gére választ adott, nem korhalt senkit, de mindenkit tette és hazafi-hűségre lelkesített. Amikor a szabadságharc elbukása után látszólag bekövetkezett a „nagyszerű halál”, a szabadság és diadal dithirambjai, amelyeket Petöfi harsog-tott, elhaltak az utolsó ágyúdöregek kö-zött. A nemzeti mély melankólia, amely Arany és Tompa költeményeiből sóhajt fel, könnyeket facsart a nemzet szemé-ből, de a nemzet e könnyeket letörölte s visszatért a Szózatához, mert szüksége volt annak életrejeire, a jövőbevetett hitére. E költemény nemzeti énekünk lett és mindaddig az marad, amíg nemzeti létünk itt Európa közepén önmagá-hoz méltóan nincs véglegesen biztosítva.

Csakhamar felmerült annak a szüksé-gessége, hogy a Szózat eszméit hozzák még közelebb a nemzet érzésvilágához, cunnélfogva meg kellene azt zenésíteni. Bartay Endre, a Nemzeti Színház igaz-gatója 20 aranyból álló pályadíjat tű-zött ki e célból 1843-ban. Az volt a fel-tétel, hogy a dallam legyen komoly, méltóságos, de ugyanakkor dallamos és könnyen elsajátítható is. 20 pályamű érkezett be. A bírálóbizottság egyhangú határozattal az Egressy Béni munkáját fogadta el és díjazta a 20 arannyal. A pesti közönség a döntést hüvösen fogad-ta, sőt a Pesti Hírlap lesújtó kritikával is illette a pályanyertes művet. De dal-lama ennek ellenére gyorsan terjedt el s vele szemben minden újabb zene-szerzői kísérlet meghusult. Még azon idők legnagyobb magyar zeneszerzője, Erkel Ferenc is hiába próbálkozott egy újabb Szózat melódiával.

A Szózat írójának, Vörösmarty Mi-hálynak az életével nem kell külön fog-lalkoznunk, hiszen mindnyájan ismer-jük az irodalomtörténetből. Megzenésí-tője, Egressy Béni Borsod megyében, Lászlófalván született 1814-ben. Tanító

volt, majd színész lett. Több próbálko-zás után 1843-ban már kárdalos a Nem-zeti Színházban, miután barátjával, Havy Mihállyal Milánóig gyalogol, hogy tenorhangját ott képeztesse. Ugyanosa-k 1843-ban nyeri meg a Szózat megzené-sítésével a kitűzött 20 arany pályadí-ját. A szabadságharc idején Komárom-ban, Klapka alatt teljesít katonai szol-gálatot. A vár feladása után mint fő-hadnagy szerel le és újra Pesten helyez-kedik el, mint a Nemzeti Színház kar-nagya. 1851-ben halt meg Budapesten. Nem volt nagyképzettségű zeneköltő, inkább tehetséges autódidakta, aki kez-detben még a hangjegyrást sem ismer-te. A lelkéből bőven fakadó dallamok azonban mind tetszetősek, népszerűek és a magyar népi lélekhez közelállóak voltak. 1840—48 között nagy zeneiroi működést fejtett ki. Dalai, hallgató nő-tái, körmagyarjai, népszimnűzenéi igen elterjedtek. A Szózat mellett ő szerepte a Klapka-indulót, továbbá: „Ez a vil-ág...”, „Télen-nyáron...”, „Ereszke-dik le a felhő...”, „Kis furulyám” stb. műdalokat. Dávid 150, szoltártár or-gonára alkalmazta. „Két Sobri” címen jól sikerült népszimnűvet írt. 50 szindar-abot és 19 operát fordított le magyar nyelvre. Legfontosabb munkássága mégis az volt, hogy Erkel Ferenc operáihoz: Báthory Mária, Hunyadi László és Bánk bán-hoz ő írta a szövegkönyvet.

Egy alkotása azonban élni fog a ma-gyar nép szívében, amíg egy magyar lesz e hazában. A Szózat erősít bennün-ket és biztat minden idők nehézségi-ben. Ma is nehéz és kevés bizonyossá-g.

Operáción esett át?

Jó haskötőre van szüksége?
Igaz lelkiismerettel ajánljuk

Kovács Sándorné

speciálistát. Szt. Gellért-u. 10
Nílgesz-telep. Repülő-hídon át.

gal biztató idöket élünk. Ma is lángol nemcsak Európa, hanem az egész vil-ág. Ma sincs olyan felkészült emberi ész, amely meg tudná rajzolni a jövő képét és abban a magyarság helyzetét. Vitatkozás, tervezgetés, szónokolás, esüggedés, megalkuvás helyett ma is a Vörösmarty Szózatához kell fordulnunk s az ő parancsa szerint kell felkészül-nünk a jövőre... azáltal, hogy rendü-tetlenül hívek leszünk a mi mindennapi, kicsi, emberi erővel betölthető körünk-ben ehhez a hazához, ehhez a földhöz, amely ápol s eltakar.

Csillárokat,

villamosági felszerelést,

Rádiót

nyönyörü kivitelben

VACSI és DOBRIBAN-tól

Kossuth utca 7. sz.
Telefonszám: 27-33.

Eljövünk utánatok...

A fullasztó, rekkenő hőség után igazi őszi jellegű munkaévkedő-napok köszöntöttek be. A nagyváradi katolikus női munka tüzhelyénél, a Római Katolikus Nőszövetség Bihari Kerületi központjában is készülődünk a jövő feladataira. Szerkesztjük a toborzó leveleket s bár nagyon sok ponton nyáron sem szünetelt a jótékonyági- és társadalmi munka, mégis átfogóbb megmozdulásokat készítünk elő.

Menne is rendjén minden, csak a lányokkal van nagy baj. Illetőleg nem is baj, inkább öröm, öröm után, de mégis olyan természetű, ami gondot ad a nőmozgalmi munkavezetőknek. A nyáron ugyanis nem volt hét, hogy valamelyik nagyváradi lap hírvonatában ne találkoztunk volna bennünket egészen közlőrel érintő eljegyzési híradással, vagy a postás hozott szép merített papirokból készült leragasztatlan borítékokat: „Ej, sze ismét menyasszony lett valamelyikük...” — mondtuk s valóban.

Ott tart a „Nagyváradi Római Katolikus Egyházközség Leányosportja”, mely a KLOSZ-ba (Katolikus Leányok Országos Szövetsége) tartozik, hogy tagjai egészen rövid idő alatt 50 százalékban férjhezmentek.

Miközben ezen sorokat írom a most még csendes gyülesterem ablakai alatt, a kertben, a hőségtől kiszáradt kukoricás fonnyadt leveleinek bánatos

jövő színészesének hallatán.

„Te ilyen, Te olyan, Te amilyen féle emberhez kerülsz”, huncutkodtam körbe-körbe. Egy ábrándos lelkű, művész-hajlamú, kedves, nagyon okos leányomnak azt találtam mondani: „egy egyetem tanár jön el majd Érted”, — s egy gyakorlati, eleven, csupa életrevalóság teremtésnek azt, hogy: „egy kis faluba kerülsz, tanító vagy jegyző mellé, nagy gyümölcsös és virágoskertbe, ott aztán gazdálkodhatsz kedvedre tehennel, baromfival, ha akarok 10 disznóval...” S mit tesz az Isten? A Gondviselés beváltotta a tréfás jóslatot, éppen csak megcserelte a szereplőket. Az én Paganini-s, Beethoven-es Olgám egy falusi kiskertben gyomlálgat most s a fürge kis gazdasszony Bűském egy tudós fiatal egyetemi tanár otthonának napsugara.

Voltak idők, hogy még a felszabadulás után is keserű volt a lelkem, hogy ifjaink hamarabb eléri a könnyű fajsúlyú, felszínes világnézetű, léha leányokat, míg a vallásos komolyak, szerények, küzködőbbek, keményen helyesek, kedvesek és jók, mindvégig úgy látszik, az élet hamupipókéi maradnak.

Boldogan teszek azonban most tanuvalomást arról, hogy tévedtem. Nemcsak hogy rájuk találtak, székaphodták őket, de elárulhatom, hogy valóságos katolikus házasságkövetítő irodát nyithatnék, annyi komoly, értékes, kedves ja-

Őszre vasároljon

divatszörmét

HALÁSZ IMRE

szücszületből

Kazinezy utca 4.

Szörmék, szönyegek, bundák

megóvását értékbiztosítással vállalom

napokat a legkomolyabb toborzó munkára fordítjuk. Családokban, hivatalokban, vállalatoknál személyesen keressük fel a 4 középiskolát végzett leányokat.

A Szociális Testvéreknek a Kanonok-sor végén álló ódon háza, annak békés, tiszta fehér falai hívogatnak leányok. Jöjjetek közénk pihenni, üdülni, lelki-leg-szellemileg töltkezni, egyháznak, hazának munkaerőfelesleget felkínálni.

Legyetek méltók azokhoz, akik sokkal nehezebb időkben szívet, lelket, erőt és időt adtak. A felszabadulás drága, nagy ajándéka és a súlyos történelmi feladatok vajdó ideje köteleznek: a katolikus magyar leánytábor színvonalas közösségi összefogására.

Tudom, hogy nem fogunk csalódni Bennetek!

Scholz Klára.

Négy kormányrendeletet tárgyalt le a 42-es országos bizottság

Elfogadta a hadviseltek és hadigondozottak megsegítéséről szóló rendeletet

A Magyar Távirati Iroda jelentése szerint a 42 tagú országos bizottság pénteken délelőtt Ivády Béla elnöklésével ülést tartott, amelyen a kormány részéről Reményi-Schneller Lajos pénzügyminiszter, Bornemisza Géza iparügyi miniszter, Bánffy Dániel báró földművelésügyi miniszter és Zsindely Ferenc kereskedelem és közlekedésügyi miniszter, továbbá vitéz Turánszky László miniszterelnökségi, Bárczay János földművelési és Szentgyörgyi Lajos honvédelmi államtitkár jelent meg. A bizottság Koós Zoltán előadásában négy kormányrendeletet tárgyalt. A bányai illetékek újabb megállapításáról szóló rendeletet a bizottság elfogadta. Azután a hadviseltek és hadigondozottak megsegítéséről szóló kormányrendelet tárgyalására került sor. Koós Zoltán előadó részletesen ismertette a rendeletet, mely szerint az 1942. évi XV. tc. alapján megszervezett és felhasznált ingatlanokért és egyéb vagyontárgyakért befolyó ellenértékeknek azt a részét, amely az átengedésre kötelezetteknek járó térítést meghaladja, általában hadigondozásra, hadigondozási intézmények létesítésére, fenntartására és fejlesztésére, a hadirokkantak és más hadigondozottak gazdasági önállósításának előmozdítására kell felhasználni. Az említett személyek gazdasági önállósításának előmozdítását különösen kisipari és kisüzemi (kiskereskedői) felszerelésekkel, illetve gazdasági felszerelések beszerzésére kölcsönök juttatásával kell elősegíteni. A bizottság ezt a rendeletet is elfogadta.

A fémhöz verhető pénzürmék mennyiségének újabb megállapításáról szóló rendeletet szintén elfogadta a

bizottság. Végül elfogadta a bizottság a borkereskedők fel nem használt pincéinek és üres hordóinak, valamint egyéb tartályainak az 1943. évben, termelt must, bor és ezek melléktermékeinek elhelyezése céljából való igénybevételeiről szóló kormányrendeletet.

Aranymisék a nagyváradi latin-szertartású káptalanban

Amint értesülünk, szeptember 8-án a nagyváradi káptalanban dr. Lindenberg János nagyprépost, apostoli protonotárius és Barton Ferenc kanonok, kormányfőtanácsos aranymiséjüket mondják. Dr. Lindenberg János aranymiséje a székesegyházban szeptember 8-án, 10 órakor lesz. A szentbeszédet a mise alatt dr. Scheffler János megyéspástor mondja. Barton Ferenc pedig az aranylák templomában mutatja be aranymiséjét, ugyancsak 8-án, délelőtt 9 órakor.

Szolgalatos gyógyszerárak:

- IV. CSOPORT:
- Gránátalma gyógyszerár, Rákóczi-u. 27 (Irgalmasrend) 15-25.
 - HUNGARIA gyógyszerár, Mussolinilátár 8. (Szabó Aczél I.) 15-28.
 - MINERVA gyógyszerár, Szent László tér 3. (Gálosi F.)
 - ORANGYAL gyógyszerár, Gróf Teleki Pál-u. 44. (Révész J.)

„Delta” és „Vulkán” Tégla- és Cserépgyárak Komjáthy Ferenc

Nagyvárad, Központi iroda: Rimanóczy-u. 3. — Telefon: 17-28
 »Delta« Gyártelep Váradvelecei pályaudvar mellett. — Telefon: 14-16
 »Vulkán« Gyártelep Biharpuszpöki-országút mentén

zörgése, zizegése közben, felelevenedik előttem a 10—20 éves mult, itt Váradon és Erdély minden pontján, ahol a KLOSZ-ba verődött magyar katolikus leányok kisebbségi életükben megtalálták az ifjúság eszményeit és tömörülési kereteit. Hányszor figyeltük aggódva a néha 120-as létszámot, amely az évek perzselésével nem hogy apadt, de nőtt s ijedten láttuk, hogy a keserű magyar sors folytán leányaink java, a legderékabbak, legjobbak is, sokszor menthetetlenül pártban maradnak, pedig lelkük mélyén ott sirt a vágy a kis otthon melege, a család boldogsága után.

Emlékszem egy téli estre, a nyitott kályhaajtó kiszűrődő parászfényénél összebújva „tündéreztünk”. Milyen is lenne, ha újra szabadokká válnánk, ha megindulna a boldog magyar élet? „Nem győzném a sok lakodalombajárást”, — mondtam, — „s most megjósolom nektek egyenként, hogy akkor ki, hogyan, merre megyen férjhez.”

Nevettek, kacagtak a kíváncsi leányok, tudták, hogy csak tréfálok, bár szívbéli, őszinte jókívánság ez a játék, mégis beleborzongott a lelkük a titkos

talembor fordult már hozzám ezzel: „Kedves Nővér, adjon alkalmat, ismeressen össze leányával, azt szeretném, hogy jövőre feleségem talpig katolikus magyar asszony legyen.”

Szívből örveidünk a Pray György utca 5. szám alóli lelkiúthelyről szétrepült leánysereg boldogságának. A legtöbbje testben sem szakadt el tőlünk, mert a „Nagyváradi Római Katolikus Egyházközség Asszonyosportja, a Szent Monika-Közösség” lelkes tagja lett, — de mégis arra törekszünk, hogy az a mozgalom, amely valaha 1916-ban a hőslelkű, felejthetetlen Kövér Illyvel indult el Váradon s amely mozgalmat mint fiatal leány Cziifra Berta, Fábry Mária, Székely Klára, Hant Mária, Mayer Mária és Hesz Márta folytatott s most Horváth Anna tart közben, el ne apadjon.

Múltunk, amelynek útját a vallásos és magyar megújulás, az áldozatos közösségi szociális munka kísérte, kötelez arra, hogy szellemünket továbbfejlesztjük, továbbadjuk az utánunk jövő katolikus magyar leányneveződőknek. Éppen ezért a szeptember és október hó-

== Gyapju és félgyapju SZÖVET különlegességek ==
 == megérkeztek ==
HOFFMANN szövetáru üzletébe
 Rákóczi-ut 2. Bazar épület

AGGLEGENY-TANYÁN

Már rég esedékes volt, hogy visszaadjam agglegény barátom látogatását. De eddig nem nagyon dicsérte otthonát. Sőt arra magyaráztam határozatlan válaszait, mikor célzásokat tettem, hogy eleget kívánok tenni a társasági formák szerinti kötelességemnek, hogy nem is nagyon óhajtja feltárni előttem lakberendezésének titkait. Szegény ördög a barátom, gondoltam: el akar vonulni gondjával, bajával, szűkölködésével a világ szeme elől.

De nemrég új hónapos szobába költözött. S nap-nap mellett lakásának új és új kiválóságairól számolt be nekem. Hogy milyen kedves, kertes, napfényes az udvar, milyen aranyosak a háziak s milyen kényelmes, helyes, barátságos kis tanyája van. A címét is felírta nekem. Éreztem, elérkezett a nagy pillanat: föl kell keresnem.

Tegnap délutánra jelenttem be magam. Várt. Nyitott ablak mellett, ingujjban dolgozgatott asztalánál, de mikor beléptem, szertartásosan felvette kabátját, pedig szívesen ledobtam volna és is az enyémet.

Típusa a kis hajlék, a kiselejtezett, öreg butorokkal berendezett hónapos szobáknak. De megvan benne minden, ami a mindennapi élet lemorzsolásához szükséges. Még könyvespolc sem hiányzik. Szorosan zsufolódik rajta s jobbra, balra lecsordul róla a földre is a kultúra, amit barátom gyűjtö kedve egy életen át összeszedett.

— Ugye jó kis lakás? — büszkélkedett.

— Remek.

Először a könyveit mutogatta meg: ezek állanak a legközelebb a szívéhez. Modern művek mellett sok régi salabakter s mindegyikben egy tanuló, olvasó, művelt elme gondos bejegyzései. Művészettörténet, irodalom, történelem. Ebbe temetkezett évtizedeken át s közben észre sem vette talán, hogy elmúltak feje fölött az évtizedek.

— Ezt a nagy tükröt — mondta minden átmenet nélkül — a sarokba fogom költöztetni.

Mert a tükröt ott függ a két ablak között, majdnem szemben az asztallal s minduntalan megjelenik széles arany keretében a barátom öszbeccsavarodott feje, ahogy tesz-vesz az asztalán. Elég ezt napjában egyszer, a fésülködésnél észrevenni.

— Finom, igazi feketével kínál lak meg — mondta azután.

És már ki is nyitotta szekrényét, amelyben egy árva rend ruha lógott az akasztón. A szekrény alján könyvek halmozódtak s fent a polcon az agglegény háztartás felszerelési tárgyai. Gyorsfőző, kis lábosok, rántottasütő, néhány pohár, csésze és tányér. Egyik csészéhez se talál az alja: vagy a csésze törött el, vagy a tányérkát kellett más formájával pótolni idők folyamán... Eléskamrának is szolgál

a polc: kenyérmaradék, egy zacskó cukor, különféle dobozok kávéval, teával; vereshagyma, paradicsom; zsirpapirban egy kis túró, egy kis sajt, egy kis száraz kolbász s egyéb lomok, amelyekről nem is lehet hirtelen meghatározni, hogy micsodák.

Nekilátott a kávéfőzésnek. A tükör előtti asztalka csipkés terítőjére állította a spirituszfőzőt, de szeszt nem lehet ma kapni megfelelő: nagy gond ez a legényháztartásokban. Tablettát tett a főzőbőgre alá, ujszerű találmány ez, seha se láttam még ilyet.

— Holtig tanul az ember — jegyezte meg büszkén a barátom. — Okos dolog ez, tíz percig ég s akkor oltom el, amikor akarom.

A tablettá csakugyan szép lángot vet s barátom dicsekszik, hogy ő mekkora szakértő a kávéfőzésben. Háromszor kell a kávénak felforrnia. De már a másik felforrásnál kifut a csipkére a habos fekete lé s barátom kétségbeesik.

— Ki fogok kapni a háziasszonytól.

De kis gondolkodás után hozzáteszi: — Nem fogok kikapni, mert kimossom a csipkét.

Feketézünk, cigarettázunk, beszélgetünk. Az asztal fényképekkel, szobrocákkal, emléktárgyakkal van tele. Barátom rendre megmutogatja őket. Ez a nagyanyám mellszobra. Ez az apám sírja. Eő a huzom. Ez nagybányai emlék, ezt fűrdőről hoztam.

— Egyre több az emlék — mondja fanyar mosollyal, sóhajtás nélkül —

s lassanként nem is marad egyéb...

A szekrény tetejéről gondosan összegöngyölített kartont szed le s kitergeti az asztalra. Finom arcú fiatal hölgy képmása.

— Ez volt a menyasszonyom — mondja egyszerűen. — Huszonnégy évvel ezelőtt maradt annyiba...

— S azóta?

— Voltak. De mind annyiba maradtak.

Hirtelen olyan sivárnak és vigasztalannak tűnik fel a kis szoba, pedig éppen besüt a délutáni nap s végigkeni a szőnyegen, az ágyon, a falakon a nyárutó aranyát. Az egyedülit hideg borzongása szaladgál a hátamon. Barátom megérzi.

— Most szomorú vagyok — magyarázza. — Mert volt egy kis kutyám. Tisztafaiu tacsó. Rendkívül okos állat. Ha ki akart menni, felugrott a kilincshez és kinyitotta az ajtót, pedig nem is tanítottam erre. S ha sétálni vágyott, belekapaszkodott a nadrágomba és húzott az utca felé. Jól megvoltunk együtt, nagyon megszerettem. De sokat ugatott és nem tűrte a háziasszonyom. Ma nehéz lakást találni: meg kellett válnom a daxlitól... Nem is tudom, hogy mi van vele.

A gyász hangulata terjengett az agglegény-tanyán még sokkal mélységesebben és megrázóbban, mint a kis szoba bármelyik emléke nyomán. A tárgyak halottak, de a kis tacsó élt, ragaszkodott, szeretett.

— Szervusz öreg cimborá — bucsuztam el.

Siettem hazafelé s csak otthon vettem észre, hogy utközben cukrot vásároltam a kislányomnak. (f. b.)

SPORT

Megérkezett a Vasas

Hegyi Gyula, a Vasas labdarugó szakosztályának elnöke nyilatkozik a NAC-ról és csapatáról

A ma déli gyorsan érkezett meg a Vasas labdarugó csapata, hogy holnap teljes pihenést vegye fel a harcot a NAC ellen. A csapatot Hegyi Gyula szakosztályelnök és Gallovich Tibor edző kísérte el.

Hegyi Gyula elnökkel beszélgettünk a holnapi találkozóról.

— Igen szép és nagyiramu mérkőzés lesz a NAC—Vasas holnapi, harmadik találkozója is, — mondotta határozottan a népszerű sportvezér, — mert mind a két csapat tiszta sportszerű futballt játszik. Ismerjük jól a NAC értékét, tudjuk, hogy játékosai úgyszólván egytől egyig klasszitudásúak. Eppen ezért a NAC-tól még a vereséget sem vennénk olyan zokon, mint egy gyengébb csapatól, de az is igaz, hogyha legyőzzük a váradi zöldfehéreket, ez nekünk mindennél nagyobb dicsőség lenne.

— Csapatom pillanatnyilag, éppen a nagyméretű felerősítés miatt még nem olyan egységes, mint azt sokan gondolnák, de néhány hónap múlva már igen

sok keserűséget fogunk okozni ellenfeleinknek.

Igy nyilatkozott megérkezésük pillanatában a kékpárosak közszertében álló szakosztályelnöke s mi ebből az őszinte és igazi sportszerű gondolkozásból arra következtethetünk, hogy a csapat is ebben a szellemben él, ezzel a tudattal harcol s holnap az idény legerősebb labdarugómérkőzésének leszünk szemtanúi.

Vasárnap délelőtt toborzó atlétikai versenyt rendez a NAC atlétikai szakosztálya

Vasárnap délelőtt fél 11 órai kezdettel toborzó atlétikai versenyt rendez a NAC atlétikai szakosztálya az Erzsébet-ligeti pályán. Benevezni a helyszínen is lehet Szolnay Sándor kerületi edzőnél. A versenyen azon-

ban csak azok vehetnek részt, akik egyúttal belépnek a NAC-ba is.

Versenyszámok: 100, 400 és 1000 méteres síkfutás, magas- és távolugrás. A győzteseket érmeikkel jutalmazza a vezetőség s ezenkívül minden résztvevő belépőjegyet is kap a NAC—Vasas mérkőzésre.

A toborzó verseny iránt igen nagy az érdeklődés már csak azért is, mert a jól szereplők részt vehetnek a szeptember 11 és 12-én, Kolozsváron sorra kerülő kerületi ifjúsági atlétikai versenyen is.

Felhívás a textilüzletek zárvatartására szeptember 6-án

A Nagyvárad Kereskedelmi Csarnok textil szakosztálya a következő felhívást intézi tagjaihoz:

Szeptember 6-ika Nagyvárad egész társadalmának örömnappja. Ezen a napon visszatértünk, felszabadultunk.

Ezt a napot csak úgy tudjuk kellőképpen megünnepelni és megtartani, ha szeptember 6-án az üzleteinket egész napon át zárva tartjuk és résztveszünk a felszabadulás napjának ünnepélyén.

Felkérjük szakosztályunk tagjait, hogy szeptember 6-án egész napon át tartsák üzleteiket zárva.

Elnapolta a törvényszék a szalontai megvesztegetési bűnper tárgyalását

Nagyvárad, szeptember 4. Lapunk tegnapi számában megírtuk, hogy tízenegy szalontai lakos megvesztegetési bűnperét tárgyalja a kir. törvényszék. A vád szerint Domján Zsuzsa két ízben is nagyarányú pénzüsszeget szedte össze, hogy azzal a szalontai közéleti hivatal két felelős vezetőjét: Csete Mihályt és Bardóczy Ferencet megvesztegessék és bizonyos ádrágitási ügyek „elintézésére” bíráják.

A vádat dr. Szolnok Jenő királyi ügyész képviselte, a védelmet pedig dr. Czeglédy, dr. Hadházy, dr. Kertész és dr. Péteri ügyvédek látták el. A vádlottak vallomásaikban ahánnyan, annyiféleképpen adták elő az ügyet. Az egyik védő szerint a vallomások csak annyiban egyeztek meg egymással, hogy egyik sem volt azonos a rendőrségen felvett vallomásával.

A törvényszék kétórás déli szünettel, egész nap tárgyalta az ügyet. Délután félhétkor a bíróság újabb tanúk kihallgatását rendelte el, ugyanakkor elrendelte azt is, hogy az ügyhöz szorosán hozzátartozó ádrágitási vád tárgyi bizonyítékait a legközelebbi tárgyaláson hozzák az érdekeltek magukkal.

Az érdekes és nem kis fontosságú ügy további tárgyalását ezután elnapolta a törvényszék.

Legelőnyösebb feltételek mellett

v á m ő r l é s t is végez a

Váradi Malom és Ipartelepek Rt.

Nagyvárad, Kocsán János-utca 21.

Telefon: 12-00 és 12-25

Megkezdődött a szeptember hó első felére szóló zsirjegyek beváltása

Acsorgás felesleges

Nagyvárad thj. város polgármestere 1841—1943. szám alatt a következő hirdetményt adta ki:

Tudomására hozom a város közönségének, hogy a folyó évi szeptember hó I. felére esedékes zsirjegyszelvénnyek beváltása szeptember hó 1. napján a város egész területén megkezdődött.

A zsirjegyekre ez alkalommal szelvénnyenkint 10 dkgr. zsiri és 10 dkgr. margarint szolgáltatnak ki a hatóságilag megállapított legmagasabb áron.

Szeptember hó 1. napja után augusztus havi, vagy korábbi zsirjegyek be nem válthatók, mert ezeket a közéleti mezőnél hivatal sem fogadja el a huszárosoktól elszámolásra.

Az ácsorgás és toongás felesleges, mert mindenki adagja biztosítva van.

Bajtársi parancs

A Magyar Tűrharcos Szövetség Nagyvárad Főcsoportja a következő felhívást intézte tagjaihoz:

Szeptember 5-én, vasárnap este fél 7 órakor tartjuk Székházunkban a visszatérésünk 3-ik évforduló ünnepségét. Utána megbeszélést tart vitéz Báthory Szűts Sándor ny. vezérőrnagy, elnök.

Felkérjük a Bajtársakat, hogy jelenjenek meg teljes létszámban.

Öltözet: formaruha, sötét ruha.

Az elrendelt 8 napos gyász miatt a balkaron gyászkaroszlag viselendő.

A bajtársi szolgálat nevében:
Elnökség.

Felhívás az Ipartestület tanfolyami iparos tanulókhoz

Az Ipartestület és a Népművelési Bizottság közli az érdekelteket iparos tanulókkal, hogy az összes népiskolai tanfolyamok szeptember hó 7., 8. és 9-étől kezdve, a Ritoók Zsigmond-utcai állami népiskolában tartatnak, a következő beosztás szerint:

Kedden: VI. fiú osztály, tanítja: Csizmányi Jenő, VI. fiú osztály, tanítja: Engi Sándor, VI. fiú osztály, tanítja Varga József.

Szerdán: V. leány osztály, tanítja: Gyenge Józsefné, V. leány osztály, tanítja Vranovitsné, Szőke Mária, VI. leány osztály, tanítja Réthy Andorné.

Csütörtökön: V. fiú osztály, tanítja Kamarás Imre, V. fiú osztály, tanítja Péter Dezső, V. fiú osztály, tanítja: Salánki János.

Az itt közölt tanítási napok és osztálybeosztások véglegesek, a tanulók eszerint tartoznak a tanfolyamokat látogatni.

Mi van a Hivatalos Lapban ?

A Budapesti Közlöny pénteki, szeptember 3-iki 198. számában a következő rendeletek vannak:

1. A m. kir. minisztérium rendelete a nyugdíjba beszámítható szolgálati időhöz hadiév hozzászámítása tárgyában.

2. A közellátásügyi miniszter rendelete a kosarak és fonott palackok (demijonok) legmagasabb árának, valamint a kosár- és fonott butorkereskedelemben érvényesíthető legmagasabb

brutto haszonkulcsok megállapítása tárgyában.

3. A közellátásügyi miniszter rendelete a burgonya legmagasabb kereskedői és fogyasztói árának megállapítása tárgyában.

4. A közellátásügyi miniszter rendelete a répaszesznek, kukoricaszésnek és burgonyaszésnek a beszállítási köteleesség teljesítésébe beszámítása tárgyában.

Országos faértekezletre hívta a belügyminiszter a törvényhatóságok képviselőit

Nagyvárad, szept. 4. A polgármester jelentést tett a belügyminiszternek a faellátás körül mutatkozó rendkívüli nehézségekről. A belügyminiszter erre szeptember 10-re országos faértekezletet hívott össze Budapestre, amelyen megjelennék mindazok a törvényhatóságoknak a képviselői, ahol hasonló nehézségek forognak fenn. Az értekezleten, amelyet az érdekeltektől szakminiszterek bevonásával tartanak meg, Nagyvárad városát a főispán és a polgármester fogja képviselni. Ezt megelőzőleg kedden a nagyvárad városi házában helyi faértekezlet lesz a hivatalos tényezők és a fa-kereskedők részvételével.

Kedden megkezdik az elbírált lábbeli-utalványok kiadását

Nagyvárad thj. város polgármestere értesíti a város közönségét, hogy folyó évi augusztus 1-től 31-ig beadott lábbeli igénylőlapok elbíráltak. Az elbírált igénylőlapokat a Közélemezési Hivatal folyó hó 7-től kezdve folyó hó 23-án déli 1 óráig, hétköznaponként minden hétfőn, kedden, szerdán és csütörtökön délelőtt adja ki a hivatal által kiadott sorszám ellenében.

Figyelmezteti az érdekelteket, hogy sorszám nélkül a hivatal igénylőlapokat nem szolgáltat ki. A kiváltott igénylő-

lapokra szóló utalványokat pedig csak személyazonosság igazolásuk ellenében, vagy amennyiben nem az érdekeltektől váltja ki, úgy csak két tanúval látta-mozott meghatalmazás ellenében adja ki a hivatal.

Végül értesíti az érdekelteket, hogy folyó hó 23-án déli 1 óra után a hivatal a ki nem váltott igénylőlapokat megsemmisíti. A felesleges járkálások elkerülése végett közli, hogy a hivatalnak nincs joga a lejárt és be nem váltott lábbelitalványokat meghosszabbítani.

Elenyészően kevés a rendelkezésre álló cipő az igénylésekhez képest

Nagyvárad, szept. 4. A polgármester ma végezte a rendelkezésre álló cipő kintalását. Az alábbi számok jellemzők arra, hogy az igényléshez képest mily kicsiny a kontingens. Mérték után férfi cipő rendelkezésre állott 129 pár, igénylés volt 736 pár, női cipő 71 pár, igénylés volt 676 pár; gyermekcipő 45 pár, igénylés volt 137 pár. Kézcipőnél férficipő rendelkezésre állt 192 pár, igény-

lés volt 1000 pár; női cipőnél 85 pár, igénylés volt 1064 pár; gyermekcipőnél 104 pár az igényelt 133 párral szemben. Az elosztás úgy történt, hogy először a hadbavonultak hozzátartozóit vették figyelembe, azután azokat, akiket négy-szer, háromszor vagy kétszer utasítottak már vissza. A polgármester lépéseket tett a cipőkontingens emelésére.

Mérgezési tünetek között meghalt egy menhelyi gyermek

Nagyvárad. A nagyvárad rendőrkapitányságon a Gyermekmenhely igazgatósága feljelentést tett, hogy Balázs Gizella 13 hónapos kisgyermek rejtélyes körülmények között meghalt, minden valószínűség szerint azért, mert gondatlansággal jártak el nevelése közben.

A gyermek gondozóját, Vadas

Istvánné Árpád vezér-utca 49. szám alatti lakost gondatlansággal gyanúsítják s az ügyben a rendőrség elrendelte a nyomozás bevezetését.

A mérgezési tünetek között meghalt kisgyermek holttestét ma boncolják fel, hogy megállapíthassák a halál közvetlen okát.

BODA BORISKA

Janárno szeptember el-sején a zenetanítást mekezdzi. Jelentkezni lehet naponta délelőt 9—11-ig. Nagy Sándor u. 6. alatt.

Szemképrázlató mutatóványokkal szerepel a Tip-Top Revü

A Göndör-féle Tip-Top Revü péntek este mutatta be új műsorát a nagyvárad közönségnek, zsufolt házak előtt. Már a pénteki nap folyamán elkelték a jegyek a szombati és vasárnapi előadásokra is, akkora érdeklődést kelt a kiváló revü-társulat újabb vendégjátéka, amely már a multban is valóságos látvány volt a város közönségét. A most bemutatott műsor teljesen új, egyetlen szám nincs a régiak közül. Akrobaták, táncosnők, zsonglőrök, előadóművészek, szemfényvesztők és állatidomítók nyaktörő, ötletes, meglepő és részben valószággal szemképrázlató mutatóványai váltakoznak a műsoron, amely mindvégig oly lebilincselően érdekes, hogy nem is lehet a számok közül egyeseket kiemelni. De talán mégis a majomcirksusz érte el a legnagyobb hatást, amelynek produkciói kacagtatók és meglepők egyidejűleg. Sok tapsot aratott Drumár, a rokonszenves zsonglőr és Tihanyi a varázsló is, aki hallatlanul ügyes fogásaival már a bosszantás határain járt. Sikere volt Vajda Rózsi előadóművésznőnek is, akinek dalai azonban sikamlósabbak a kelleténél. Két akrobata táncosnő vakmerő mutatóványai egyenesen megfagyasztották az emberekben a vért. Mind a két fiatal artístanó külső megjelenésében és táncművészetében egyaránt első vonalbeli erő, akinek mutatóványaira egyáltalában nem túlzás a „világszám” megjelölés. Az egész műsor elejétől végig — talán a kezdő számok kivételével — világvárosi színvonalas mozog s a többnapos vendégjáték során bizonyára nagy tömegeket vonzani.

Kereskedelmi Csarnok felhívása a kereskedőkhöz

A Nagyvárad Kereskedelmi Csarnok titkári hivatala a kereskedők egyhangulag hozott határozata és megnyilatkozása alapján felkérj a nagyvárad kereskedőket és iparosokat, hogy nyiltsák át üzleteiket szeptember hó 6-án 12 órától tartásá zárva, mert ezen a napon, mely Nagyvárad lakosságának egyik legnagyobb örömnapja, méltóképpen kell megemlékezni arról, hogy Nagyvárad újra magyar lett és ezen a napon kell újra megfogadni, hogy Nagyvárad örökre magyar maradjon.

Legjobb minőségű női-, férfi-, gyermek-cipők, legdivatosabb kivitelben

Fekete József cipőüzletében,
Szent László-tér, Sas-palota
Húcpök, hócsizmak, halina-csizmak!

RÁDIÓ

VASÁRNAP, SZEPTEMBER 5. Budapest I.

- 7.30 Fohász. Szózat. Reggeli zene.
- 8.15 Hírek.
- 8.30 Oszinte beszéd.
- 9.00 Unitárius istentisztelet. Igét hirdeti Szent-Iványi Sándor.
- 10.00 Egyházi ének és szentbeszéd a ferencrendiek belvárosi templomából. A szentbeszédet Pater Burpa Kelemen dr. O. F. M. mondja.
- 11.15 Evangélikus istentisztelet. Igét hirdeti Vargha Sándor.
- 12.15 Levente műsor.
- 12.55 Rádiózenekar.
- 13.45 Hírek.
- 14.00 Művészlemez.
- 15.00 A földművelésügyi miniszterium rádióelőadássorozata.
- 15.45 Német és olasz tánczene.
- 17.15 A Hungária Park tarka műsorának közvetítése.
- 18.35 Porcsalmy János előadása.
- 19.00 Weekend Siófokon.
- 19.35 Szervánszky Péter hegedül.
- 19.55 Balatoni képeklapok.
- 20.05 Filmszalagról perorg a Magyar Kivánsághangverseny.
- 21.40 Hírek.
- 22.25 Ki mit szeret?

Budapest II.

- 9.00 Hanglemezek.
- 12.55 Kamaragyűttes.
- 17.20 A Magyarországi Könyvkötőművészek dalárdája.

HÉTFŐ, SZEPTEMBER 6. Budapest I.

- 6.00 Úzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
- 6.25 Ebresztő. Torna.
- 6.45 Reggeli zene.
- 7.00 Hírek.
- 10.15 A rádiózenekar műsorából.
- 11.15 Szonáta zongorára és gordonkára.
- 11.40 Gál Zoltán előadása.
- 12.10 Melles Béla zenekar.
- 13.30 Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
- 14.00 Folyamérők fúvószenekara.
- 15.00 Magyar Revü tánczenekar.
- 15.55 Szilády Zoltán dr. felolvasása.
- 17.00 Dr. Marton János előadása.
- 17.15 Napsugaras melódiák.
- 18.10 Hangképek a Soproni Munkahétéről.
- 19.00 Könnyű muzsika.
- 19.55 Késő esti vendég. Jelenet.
- 20.10 Norvég est.
- 22.10 Ki mit szeret?

Budapest II.

- 6.15 Organamuzsika.
- 17.00 Reiter Mária zongorázik.
- 17.25 Berlini állami zenekar.
- 17.50 Borbély Kamill előadása.
- 18.10 Kassai Szalonzene.

KEDD, SZEPTEMBER 7. Budapest I.

- 6.00 Úzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
- 6.25 Ebresztő. Torna.
- 6.45 Reggeli zene.
- 7.00 Hírek.
- 10.15 Székesfővárosi Tűoltózenekar.
- 11.40 Divattudósítás.
- 12.10 Budapesti Honvéd Őrzélelő zene.
- 13.30 Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
- 14.00 Radics Gábor táncgyűtése.
- 15.00 Weidinger Edé szalonzene.
- 15.45 Gyermekdelután.
- 17.00 A rádió hangversenydobogóján.
- 18.00 Passuth László előadása.
- 18.20 Könnyű dalok.
- 19.00 A zeneirodalom legszebb bucsujelenetei.
- 22.10 Csorba Gyula cigányzenekara.

Budapest II.

- 16.15 Vidák József cigányzenekara.
- 17.00 Ruszin hallgatóinknak.
- 17.30 Hevessy táncgyűtése.
- 18.00 Kisbán Emil dr. előadása.

SZERDA, SZEPTEMBER 8. Budapest I.

- 8.00 Fohász. Szózat. Reggeli zene.
- 8.45 Hírek.
- 9.00 Szórakoztató zene.
- 10.00 Egyházi ének és szentbeszéd a belvárosi főplébánia templomból. A szentbeszédet mise közben Pin-

tér Sándor balatonalmádi lelkész mondja.

- 11.15 Egyházi ének és szentbeszéd a Rózsák-terén levő görög katolikus magyar plébániatemplomból. A szentbeszédet dr. Krajnyák Gábor kanonok mondja.
- 12.30 Rendőrze.
- 13.45 Időjelzés, hírek.
- 14.00 Művészlemez.
- 15.00 Fekete Péter. Operett.
- 18.00 Honvédműsor.
- 19.00 Dohnányi Ernő zongorázik.
- 20.00 Székesfővárosi Zenekar.
- 22.10 Roósz Emil szalonzgyűtése.

Budapest II.

- 10.00 Művészlemez.
- 16.25 Balett-muzsika.
- 19.00 Magyar nóták.
- 20.00 Négy magyar költő.

CSÜTÖRTÖK, SZEPTEMBER 9. Budapest I.

- 6.00 Úzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
- 6.25 Ebresztő. Torna.
- 6.45 Reggeli zene.
- 7.00 Hírek.
- 10.15 Sovinszky László szalonzene.
- 11.15 Kertész Lajos ének.
- 11.40 Külföldi híradó.
- 12.10 Országos Postászenekar.
- 13.30 Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
- 14.00 Légierők fúvószenekara.
- 15.00 Orlay tánczenekar.
- 15.55 Felolvasás.
- 18.00 Cholnoky Jenő előadása.
- 18.20 Dóry József magyar nótákat énekel.
- 19.00 Kesztyűs Dézso elbeszélése.
- 19.25 Turandot. Opera.
- 22.10 Folyamérők szalonzene.
- 22.50 Tréfás hanglemezek.

Budapest II.

- 16.15 Kamarazene.
- 17.00 Ruszin hallgatóinknak.
- 17.30 Farkas Márta hegedül.
- 17.55 Fiedler József elbeszélése.
- 18.10 Hangulatzenekar.
- 19.00 A Kőbányai Általános Munkás Dalkör.
- 19.50 Ifj. Jahn Antal harmonikaegyüttese.
- 20.20 A rádiózenekar műsorából.

PÉNTEK, SZEPTEMBER 10. Budapest I.

- 6.00 Úzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
- 6.25 Ebresztő. Torna.
- 6.45 Reggeli zene.
- 7.00 Hírek.
- 10.15 A rádiózenekar műsorából.
- 11.15 Sztára hangszernégyes.
- 11.40 Somogyi Béla dr. előadása.
- 12.10 Sovinszky László szalonzene.
- 13.30 Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
- 14.00 A rádiózenekar műsorából.
- 15.05 Francia és olasz muzsika.
- 15.55 Bálint Sándor előadása.
- 17.00 Györfly György dr. történelmi előadása.
- 17.15 Se ezó, se beszéd: muzsika!
- 18.00 Német halgatóinknak.
- 18.20 Török Erzsébet magyar népdalfeldolgozásokat énekel.
- 19.00 Gáspár Jenő elbeszélése.
- 19.15 Közvetítés a luzerni Kunsthausból.
- 22.00 Vers, próza, muzsika öszelőről.
- 22.10 Ilinczy László tánczenekara.
- 22.50 Nyitányok és keringők.

Budapest II.

- 17.40 Költemények és hanglemezek.
- 18.40 Bohém tánczenekar.
- 19.00 Marék Antal dr. orvosi előadása.
- 19.20 A három Erkel. Rádióábránd.

Pártolja a keresztény irad!

APROHIRDETÉSEK

Adás-vétel

Magánházak, bérházak eladók. fényképek megtekinthetők Jelinek ingatlaniroda, Telki-u. 2.

Uj parcellázásból ötszáz négyszögletes házhelyek közművekkel ellátva, befektetésre alkalmasak, eladók. — Teltek: Juhász Gyula-utcán, Körösparton, stb. eladó. Jelinek ingatlaniroda, Telki-u. 2.

Kölsönök betáblázásra kaphatók Jelinek ingatlaniroda, Telki-u. 2.

Tizenkétholdas tanyás birtok eladó 24.000 pengőért. Jelinek ingatlaniroda, Telki-u. 2. 663

Eladók kisebb házak 5000—15.000 közt árakban. Jelinek ingatlaniroda, Telki u. 2.

Egy új női magyar ruha közép-termetre eladó. Pál-u. 3. szám. 639

Vennék fűszerüzlet berendezést mérleggel, redőnyvel, ajtóval, külön is sürgősen. Sajó-u. 12. 640

Kombináltszoba, konyha, rekamier eladó. Verő asztalos. Kapucinus-u. 11. 658

Hús- és szörme oriasnyulak kaphatók. Csengeri-utca 26. 657

Ehédlőszőnyeg két és félszer három és fél méter békéi minőségű valódi plüs, perzsa mintával, használaton kívüli eladó. Lukács György-u. 39. 656

Eladó Bangha Béla könyvek 11 kötet Kossuth-utca 11. földszint 11. 655

Vénér hálóbutor eladó. Kálvária-u. 108. 654

Jókarban levő kerékpári venniék — Mikszáth Kálmán-u. 37. 653

Allás' uat

LAPKIHORDÓT keresünk avakorlatlak előnyben Jelutkezés a kiadóhivatalban.

Jó családból való megbízható kifutófiat azonnalra felveszek Tompa Ferenc porcellánkereskedő Rákóczi-ut 5. 635

Németül beszélő, érettségizett, 16 megjelenésű hölgy alkalmazást nyervehet az Idegenforgalmi Hivatalban. Rákóczi ut 13. 644

Anyahelyettesnek keresek vidékre 2 gyermekemhez közepkoru, finomlelkü urinőt. Cim a kiadóhivatalban. 637

Piatal, jómegjelenésű jegyzedőnt keres az Anolló Filmszínház. Hadigondozottak előnyben. 648

Perfekti gépirónót dólutánra felveszek Cim a kiadóba 645

Hézmesterpári felveszünk a kezelősünk alatti egyik bérházhoz. Nyugdíjas előnyben. Jelentkezhetni „Fekete Sas” részvénytársaság bérlési irodájában, Sas palota I. em. délelőtti 10—1 óráig. 643

Tüges önálló varróleányt, kézilányokat, tanulóleányokat felveszek. Nagy szalon, Szent János-utca 33. 642

Allás' keres

Bizalmi állást keres ideiglenesen 18. sok évi gyakorlatlaltal és nagy tapasztalattal rendelkező kereskedő Leveleket „Óskeresztény” jelígre kiadóba kér. 630

Bizalmi állást keres, sok évi gyakorlatlaltal és nagy tapasztalattal rendelkező kereskedő Leveleket „Óskeresztény” jelígre kiadóba kér. 629

Háló' tólo

Fertőtlenítést, oloska melv és min dennemű fűszek írtásá 38 évi gyakorlatlaltal vállalja Varga Dankó Pista-utca 6 Telefon 27-56 313

Paragázzal oloskát, melyt, petéit mindenbét felelősséggel írta. Csutorás Szigligeti u 7 Telefon 14-21. 664

Brandisz magánnyomozó iroda nyomoz, megtevel, informál, Nagyvárad Hódossy-u. 30. 647

RÁCSMŰKÖS

szabadalmazott könyvelés legolcsóbb. Minden szakmában bármily rendszeru könyvelést végez, idegen nyelvü levelezést vállal, 24 óra alatt mérlegképes könyvelővé kiképez. adóügyi-birosági könyvszakértő irodája, Rimanóczy-u. 8. I. 5. 660

Társat keres közreműködésél 10—15 ezer pengő készpénzzel keresztény ur asszony Olasziban textil üzlethez. Jelinek ingatlaniroda, Telki-u. 2.

Angorából, gyapjuból, kötöttzsvetert, gyermekmakkot, gyönyörűen javítok. alakítok. Bontott zsvetert, harisnyvat ujjá átkötök. Bodáné Kézimunkaüzlet, Kossuth-utca 18. 625

Kölsön 5 éves, 5 és fél százalékos költségmentesen „Hitelzövekezetnel”. Bethlen István-u. 6 kapható. 603

Könyvelést, üzleti könyveinek felfektetését, vezetését, felülvizsgálását, ügyvitel szervezést és felülvizsgálást szakszerűen és lelkiismeretesen intézi Tóth Gizella könyvelési irodája, Csengeri-utca 8. Telefon hívószám 29—26. 528

Ingatlan

Eladó több beköltözhető magánház, bérház és üzletház, telkek, szőlők T. tanyá. Szigligeti-u. 12. 493

Vennék 2—3 szobás házat részben készpénzért, részben öröklakás vagy életjáradékért. Cim a kiadóban. 602

Eladó központban 3 szobás, parkettes fürdőszobás, pincés magánház. Cim kiadóban. 661

akás

Butorozott egy szobás lakást keres, óskeresztény, nőtlen, rendet, tisztaságot kedvelő uriember (azonnalra) vagy fiatalabb. Rákóczi-ut 10—12. számú házak közelében vagy azt környező utcákba. Lehetőleg koszt és teljes ellátással, vagy anélkül is. Zárt borítékban ajánlatot kér „Dunántuli” jelígre a kiadóba. 638

Marosvásárhelyi (régi lakbérü) háromszobás összkomfortos lakásomat elcerélném nagyváradi hasonló lakással. Érdeklődés: Nemes János, Marosvásárhely, Kálvária-u. 2. 659

Különbejáratu butorozott szoba kiadó. Cim a kiadóban.

Elcserélném olasziból háromszobás modern lakásomat hasonló magánházzal, esetleg kétszobással. Cimeket kiadóba kérek. 651

Butorozott szobát keres urj családnál szeptember 15-re két tanárnó. Cim a kiadóban. 650

Elcserélném modern 2 szobás összkomfortos központi lakásomat hasonló 3 szobással. Cimeket a kiadóba kérek. 649

Oktatás

Gimnázistákat nagy gyakorlatlaltal rendelkező középiskolai tanár szeptember és október hónapokban a következő iskolaévre felelősséggel előkészít. Cim a kiadóhivatalban. 615

Magyar nótá tanítását zongorán tökéletesen cigányosan vállalom. Cim a kiadóban. 618

Elveszett

Elveszett mult hét pénteken este nagypiactér—váradszőlősi uton egy kocsiponyva 2x3 méter. Megtalálás jutalom ellenében Váradszőlős Horthy Miklós-ut 30. alá szolgáltatassa be. 634

KIADÓTULAJDONOS:

SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R. T.

A szerkesztésért felel. — adásért felel.
Dr. Paál Árpád **Dr. Virág Jeromos**
főszerk. — a Szent László-nyomda R. T. igazgatója

Készült a Szent László-nyomda r. t. körirógépén, Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. szám.